

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گزارش کارورزی ۱

نام و نام خانوادگی استاد راهنما

سرکار خانم دکتر روغنیان

نام و نام خانوادگی معلم راهنما

نام و نام خانوادگی دانشجو

رشته تحصیلی

آموزش علوم اجتماعی

نام مدرسه

نیم سال

اول

سال تحصیلی

۱۳۹۹-۱۴۰۰

Contents

پیشگفتار ۵

اهداف کارورزی ۶

تقدیر و تشکر ۸

چکیده ۹

فصل اول ۱۰

گزارش اولین روز کارورزی من ۱۰

کد گذاری گزارش اولین روز کارورزی ۱۳

فصل دوم ۱۶

گزارش (روایتی) از موقعیت فیزیکی مدرسه ۱۶

کد گذاری گزارش فیزیکی ۱۹

فصل سوم ۲۲

گزارش (روایتی) از وضعیت عاطفی مدرسه ۲۲

کد گذاری گزارش عاطفی ۲۹

فصل چهارم ۳۴

گزارش (روایتی) از وضعیت ساختاری مدرسه ۳۴

کد گذاری گزارش ساختاری ۳۹

فصل پنجم ۴۲

گزارش (روایتی) از وضعیت آموزشی مدرسه ۴۲

کد گذاری گزارش آموزشی ۵۵

گزارش پایانی ۶۴

تبیین گزارش اولین روز کارورزی ۶۴

تبیین گزارش فیزیکی ۶۵

تبیین گزارش عاطفی ۶۷

تبیین گزارش ساختاری ۷۰

۷۲.....	تبیین گزارش آموزشی.....
۷۵.....	نتیجه گیری.....
۷۶.....	منابع.....
۷۷.....	ضمایم.....
۷۷.....	فرم شماره پنج.....
۷۸.....	عکس هایی از مدرسه.....
۷۹.....	.....

پیشگفتار

تشکیل هویت نسل جدید به دست معلم است؛ نقشی پر رنگ تر از نقش خانواده و پدر و مادر. این جمله را مقام معظم رهبری در باب منزلت معلمی در سال ۱۳۸۴ فرمودند. اهمیت معلمی به طوری که بزرگان امر آن را یک حرفه به حساب می آورند نه یک شغل، چرا که ارزش وجودی تن چیزی فراتر از یک شغل است. به طور کلی، از جنبه های فراوانی می توان به اهمیت این کار اشاره که تعلیم و تربیت غایت نهایی حرفه معلم است که معلم سعی دارد به نحو مطلوب جامعه را به سوی هدایت کند. همانطور که از صحبت رهبر انقلاب نیز به دست می آید، هویت نسل جوان جامعه به دست معلم شکل می گیرد و در این راستا اخلاق، منش، رفتار و کردار معلم نقش بسزایی در فرایند تربیت و تعلیم دارد. دوازده سال از زندگی هر انسانی تحت آموزش های معلمان قرار می گیرد و بخش عمده ای از هویت و شخصیت فرد به دست همین معلمان حالت می پذیرد و از این رو نحوه کار معلمی اهمیت می یابد. کودکان و نوجوانانی که در این بازه زمانی مسئول یادگیری هستند به صورت مستقیم و هم غیر مستقیم از معلم خود چه در امور ظاهری و چه در امور باطنی تاثیر می پذیرند. باید گفت که یک معلم در کار خود نمی تواند به صورت تک بعدی موفقیت حاصل کند و او باید علاوه بر دانش و تخصص در حوزه مطالعاتی خود، از تعهد کاری و مسئولیت پذیری نسبت به آینده سازان جامعه برخوردار باشد و نیز باید در نظر داشته باشد که تمام گفتار و رفتار او تحت نظارت دانش آموزان است.

یک معلم باید دارای صلاحیت های بسیاری باشد و در طول زمان نیز به دانش و تجربه خود اضافه کند. آنچه که پایه و اساس کار حرفه ای معلم را به وجود می آورد آموزش هایی است او در ابتدای کار در دانشگاه فرهنگیان فرا میگیرد. در این دوران که معلم در حال فراگیری دانش و تخصص می باشد، تجربه و مهارت های لازم برای ورود به کلاس درس را نیز یاد میگیرد. در کنار تمام دروس ارائه شده در این دوران، کارورزی که بخش عمده ای از مقطع کارشناسی شامل می شود، از جایگاه ویژه ای برخوردار است؛ زیرا در این موقعیت است که دانشجو معلم می تواند علاوه بر نکات جدید خود را نیز در میدان عمل مورد ارزیابی قرار دهد. هر کدام از دروس ارائه شده در این مقطع دارای ارزش درونی و اهداف خاص خود هستند؛ می توان گفت که برای این واحد درسی نیز اهداف در نظر گرفته شده است که نشان از اهمیت آن در طول سال های خدمت می دهد. در ترم هایی که دانشجو معلم می بایست این واحد درسی را بگذراند، فرصت خوبی دارد که در دوران تحصیل بتواند محیط مدرسه را به طور کامل مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و با کسب تجربه خدمت را آغاز کند. بنابراین، یکی از وجوه تفاوت دانشگاه فرهنگیان با دیگر دانشگاه ها در همین قرار گرفتن در محیط واقعی کار است و معلمانی که از طرق دیگر وارد این وادی می شوند، متأسفانه از مزایای آن محروم هستند؛ که این طبیعتاً بر روی فرایند تدریس آنان تاثیر گذار است.

اهداف کارورزی

درس کارورزی یکی از شاخص‌های عمده در تربیت معلمی فرهیخته و آگاه است از این رو در دوران تحصیل دانشجو معلمان از نقش اساسی برخوردار است. اهمیت این درس آن است که درس کارورزی درس تمرین مهارت‌های عملی و اجرایی است از این رو در شکل‌گیری شخصیت معلم برخوردار از اخلاق حرفه‌ای سهم بسزایی را دارد به طوری که وی را قادر می‌سازد تا مهارت‌های مورد نیاز برای ورود به عرصه تدریس را کسب کند. لذا می‌توان گفت که اگر کارورزی در این دوران از از موقعیت خود به خوبی استفاده ببرند، آنگاه می‌تواند در سال‌های خدمت خود از تجربیات و اطلاعاتی که در این دوران کسب کرده است به خوبی استفاده کند.

معلمی شغلی است که در آن تلفیق دانش و تجربه نیاز است تا فرد بتواند در حرفه‌ای خود به درستی عمل نماید و در این راستا درس کارورزی با تاکید بر دانش اندوزی و کسب تجربه فرصتی را برای دانشجو معلمان فراهم می‌آورد تا بتوانند در محیط واقعی به مشاهده و تامل پرداخت و تحلیلی دقیق نسبت به فیزیک، ساختار و روابط درون مدرسه بپردازد.

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته‌های نظری با محیط‌های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه‌های پیشین در جهت توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای و دست‌یابی به ظرفیت‌های کنش عملی در کلاس درس را فراهم می‌کند.

در کارورزی یک دانشجو با کسب مهارت در به کارگیری روش‌ها و فنون مشاهده تاملی، موقعیت‌های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت‌های خود را در قالب روایت‌ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می‌نماید.

از اهداف اصلی این درس آن است که دانشجو بتواند مشاهده تاملی را در خود پرورش دهند، به طوری که از نگاه ظاهر بین آن نسبت به محیط اطراف خود دور شود و نگاه معنا دار و عمیق نسبت به رویدادهای اطراف داشته باشد. مشاهده تعاملی فرد را قادر می‌سازد تا بتواند تحلیل درستی نسبت به محیط اطراف خود داشته باشند. از این رو دانشجو معلم نیازمند کسب این توانایی مهم است چراکه تعلیم و تربیت به دست یک معلم فکور است که می‌تواند جامعه آگاه و توانمند را تربیت کند.

از دیگر اهداف درس کارورزی کسب مهارت های حرفه ای معلمی میباشد که دانشجو معلم با قرار گیری در محیط یاددهی یادگیری به طور فعال در این جریان می کند و می تواند تجربیات بسیاری را از همین راه به دست بیاورد.

مسئله یابی از اهدافی است که دانشجو معلم در پایان دوره باید بر آن مسلط باشد به این معنا که بعد از مشاهده تعاملی و توانایی تحلیل موقعیت بتواند مسئله اصلی در یک محیط آموزشی را در یابد و آن را با استدلال تبیین نماید و در نهایت به ارائه راهکار برای بهبود شرایط اهتمام ورزد.

تقدیر و تشکر

سپاس و ستایش بی کران خدای را که سرچشمه ی علوم و مخزن کل اسرار است و سپاس خدایی را که علم و دانش را عاملی برای برتری انسان بر انسان های دیگر قرار داد و سلام و درود فراوان بر خاتم پیامبران که منبع علم و دانش است.

خدای منان را شاکرم که بر من منت نهاد تا بتوانم تحت نظر اساتید ارزشمند و گرانقدر در راه کسب علم و دانش گام بردارم.

بسی شایسته است از والدینم، مسئولین دانشگاه که در طول مسیر همراه من بوده اند تقدیر و تشکر نمایم.

در اینجا لازم است از استاد گرامی سرکار خانم دکتر روغنیان که با صبر و بردباری مرا در ارائه این گزارش با سعه صدر راهنمایی و ارشاد نموده اند تشکر و قدر دانی نمایم و نهایت سپاسگزاری را از ایشان به عمل آورم.

همچنین همچنین از کادر محترم و زحمتکش مدرسه مهدیه و مدیر مدرسه ،سرکار خانم باغبان بهار، که واقعا با راهنمایی ها و با اطلاعات مفید شان موجب دلگرمی و علاقه مندی من به یادگیری را فراهم آوردند کمال تشکر و امتنان را دارم.

در نهایت اینجانب این موفقیت و افتخار را داشته ام تا بتوانم بعنوان کارورز در نیمسال اول ۴۰۰-۹۹ در در محضر سرکار خانم سعیدیان ،معلم راهنمای دلسوز و گرامی، حضور داشته و از دریای دانش ، تجربیات و دانسته های ایشان کسب فیض نمایم . لذا بر خود لازم می دانم مراتب قدردانی و تشکر خود را تقدیم نمایم.

چکیده

در گزارش کارورزی یک که با هدف تحلیل موقعیت و مسئله یابی اجرا شده است، سعی شده است که با استفاده از مشاهده تاملی و دقیق موقعیت های فیزیکی، عاطفی، ساختاری و آموزشی مدرس، به کسب و توسعه دانش و تجارب حرفه ای در معلمی پرداخته شود. روش های مورد استفاده در گزارش مزبور علاوه بر مشاهده تاملی، مصاحبه با افراد درگیر در حوزه تعلیم و تربیت خصوصا استفاده از تجربیات معلم راهنما، بهره گیری از تجارب دبیران آموزش و پرورش و مطالعه و تحقیق در کتب مرتبط با موضوع و جمع بندی مطالبی از میان آن ها می باشد. این گزارش در قالب روایتی به تبیین مشاهدات کارورز در طول ترم و سپس تحلیل مشاهدات و جمع بندی مطالب در پایان با توجه به منابع علمی، می باشد.

واژگان کلیدی: مشاهده تاملی، تجارب حرفه ای، مصاحبه، روایت، تبیین، تحلیل

فصل اول

گزارش اولین روز کارورزی من

صبح از ساعت ۷ صبح از خواب بیدار شدم و صبحانه خورده آماده برای رفتن به مدرسه شدم. طبیعتاً روز اول کارورزی باید انرژی و حس خاص خود را داشته باشد اما این مسئله که با دانش‌آموزی روبرو نخواهم شد از اشتیاق بنده شاید کمی کاسته بود و همچنین این مسئله را باید در نظر داشت که تدریس و حضور در فضای آموزشی برای من مسئله تازه و بدیعی نیست و هر روزه کلاس‌های درسی بنده به خودم تجربیات جدیدی را منتقل می‌کند که می‌دانم دو سال آینده که من شروع به کار خواهم کرد این تجربیات قطعاً به من در مسیر کمک خواهند کرد. این ترم برای انتخاب مدرسه کارورزی من در تردید بودم که کدام مدرسه را انتخاب کنم. خیلی مشتاق و منتظر بودم که برای کارورزی به مدرسه آمنه بروم و با مدیر مدرسه هم که صحبت کرده بودم کاملاً موافق بودند اما چون می‌دانستم که کلاس‌ها مجازی اند به خودم گفتم که حیف است شانسم را امسال بسوزانم بلکه سال آینده که اتفاقاً در کارورزی باید تدریس هم داشته باشیم به آنجا بروم. در نزدیکی منزل ما مدارس متوسطه دخترانه زیاد بودند و مادرم می‌گفت که خوب است به مدرسه حجه فروش بروم که یک مدرسه نمونه دولتی هم است و مادرم مدیر آن مدرسه را می‌شناسد. مدرسه شاهد هم گزینه خوبی بود اما در نهایت مدرسه ای که من برای رفتن انتخاب کردم در نزدیکی منزل قرار دارد و با موقعیت آن من آشنایی کامل دارم چراکه چندین بار به داخل آن رفته و با توصیفات که مادرم از آن کرده هم با کارکنان مدرسه و هم با فضای آن آشنایی نسبی از قبل داشتم؛ در واقع سالهاست که من نام این مدرسه را از زبان مادرم می‌شنیدم و دوست داشتم مدرسه را بروم که من را بشناسد و مشکلی برایم پیش نیاید. هفته گذشته من برای معرفی خود به مدرسه مراجعه کردم که کارکنان مدرسه بعد از آنکه متوجه شدند بنده دختر یکی از دبیران مدرسه هستم با خوشرویی از من استقبال کردند و حتی من را با نام مادرم خانم محمدی صدا می‌زدند. همین باعث شد که من در ادامه روز هم در مدرسه مشغول به فعالیت باشم اما بنده نمی‌توانم آن روز را اولین روز کارورزی خود قرار دهم و تصمیم گرفتم هفته دوم را به عنوان اولین روز در نظر بگیرم چرا که از ابتدای روز تا پایان روز بنده در مدرسه بودم و آمادگی کامل را آن روز داشتم. از طرفی دیگر هفته گذشته واقعا من نیتی برای شروع کارورزی نداشتم و اطلاعاتی هم از جهت نحوه کار نداشتم پس طبیعتاً مناسب است همین هفته را برای اولین روز کارورزی به نگارش در بیاورم.

بدون هیچگونه نگرانی یا ذوق خاصی صبح زود از خواب بیدار شدم و صبحانه را آماده کردم. مسیر خانه به مدرسه بسیار هموار بود پس نیازی نبود عجله کنم. ساعت ۸ صبح در دبیرستان دوره دوم مهدیه حاضر بودم. همانطور که از هفته گذشته قرار شده بود، من در بخش معاونت اجرایی مشغول به کار هستم. ساعت هشت هنوز معاونین اجرایی در مدرسه حضور نداشتند بخاطر همین یکسر به دفتر معاونین آموزشی زدم. در آنجا دو معاون آموزشی، مدیر مدرسه و معاون فناوری در ابتدای روز کاری حضور داشتند. سلام و احوال بررسی گرمی صورت گرفت و بعد از چند دقیقه من به دفتر معاونین اجرایی رفتم. در این دفتر خانم‌ها مرسلی و برونوس هستند که من باید در کنار دست این افراد کارهای ساده‌تر را انجام دهم. ابتدا پدر یک دانش‌آموز فارغ‌التحصیل درخواست مدرک دیپلم دخترش را داد و من میان مدارک آن را پیدا کردم و به او تحویل دادم. هفته گذشته من شروع کرده بودم که پرونده دانش‌آموزان دهم را مرتب کنم و اطلاعات فردی هر دانش‌آموز را روی پرونده وی ثبت کنم. یکشنبه این هفته باید ادامه کار را پیش میرفتم، به همین خاطر زومکن‌های دومین کلاس دهم‌ها را از کم‌دیرون آوردم و شروع به نوشتن اطلاعات کردم. هفته گذشته تمام اسامی را مرتب کرده بودم و این هفته کارم با سرعت بیشتری نسبت به قبل انجام شد. کار را سعی کردم بدون اشکال و دقیق انجام دهم البته باید بگویم که دوبار از غلطگیر استفاده کردم و این مسئله باعث رنجش خانم مرسلی می‌شود. این کار که تمام شد، مدیر مدرسه، خانم باغبان بهار، به من مسئولیت خیلی وقت‌گیری را سپرد که حتی بعد از گذشت چند روز از آن هنوز دقیق نداشتم چه نیازی به آن بود. من می‌بایست اسامی و شماره تلفن تمام کادر مدرسه را اعم از کادر اجرایی، خدماتی و دبیران را در یک گوشی دکمه‌ای وارد می‌کردم. آن روز چون من کمی عجله داشتم، نمی‌خواستم تا ساعت 12:45 در مدرسه بمانم اما گویا این کار شدنی نبود و عوامل اجرایی هم راضی نبودند که من کمی زودتر از خودشان مدرسه را ترک کنم. در نهایت ۶۷ شماره را وارد تلفن همراه کردم و در میان کار برای استراحت با اجازه مدیر مدرسه، شروع کردم به بررسی وضعیت فیزیکی مدرسه! تمام بخش‌ها را جستجو کردم و در پایان مشاهداتم کمی هم با مدیر مدرسه صحبت کردم که در ادامه به بیان وضعیت مدرسه خواهم پرداخت.

آن روز چون ۲ روز بعد از اعلام نتایج بدون کنکور دانشگاه‌ها بود تعداد مراجعه‌کنندگان بیشتر از هفته پیش بود و فارغ‌التحصیل‌ها برای دریافت مدارک خود به مدرسه می‌آمدند. از آن جایی که تمامی پرونده‌ها در معاونت اجرایی قرار دارد، من به طور مستقیم در میان روند کار بودم و متوجه شدم که چقدر تحویل تمام مدارک و ثبت آن برای کادر مدرسه اهمیت دارد. این‌که پرونده‌ای گم شود و یا نقصی در آن باشد سبب می‌شود که معاونین اجرایی متخلف شناخته شده و اوضاع نابسامان شود. گویا هفته پیش از آن مشکلی با پرونده یکی از دانش‌آموزان پیش آمده بود و برخورد نامناسب دانش‌آموز، اوقات معاونین را تلخ

کرده بود، به همین جهت آن‌ها وسواس بیشتری برای تحویل مدارک به فارغ‌التحصیلان به خرج می‌دادند (البته آن مسئله هم در روز یکشنبه رفع شد). یکشنبه این هفته بنده ۴ ساعت و هفته گذشته دو ساعت و نیم در مدرسه بودم، در این مدت به طور کاملاً مستقیم در روند کارها بودم و رفتار هر یک از عوامل را مشاهده کردم. دریافتم که کار کادر اجرایی بسیار متفاوت از کار معلم است و من هم علاقه‌ی چندانی به انجام کارهای یک‌نواخت اداری ندارم و قطعاً کلاس درس جذابیت بیشتری دارد. کارهای تقریباً یک‌نواخت باعث می‌شود من تمرکز خودم را از دست بدهم و زود از آن خسته شوم؛ علت دیگر بی‌انگیزی من به چنین کارهایی این هست که من فرد اجتماعی هستم و در آزمون‌های رغبت و استعداد شغل‌هایی که در تنهایی خودشان مشغول به کارند مناسب من نبودند بلکه آن درسته از شغل‌هایی که در محیط اجتماعی و در تعامل با دیگران هستند با توانایی من بیشتر سازگار است. البته باید عرض کنم که این حس باعث نمی‌شود که در کارها سهل‌انگاری کنم و تا آن جایی که متوجه شدم از حضور من در آن‌جا بسیار راضی هستند و یک روز در هفته را کم می‌شمارند.

برخوردهای هر یک از عوامل هم با مراجعه‌کنندگان متفاوت است که باعث می‌شود من که در اتاق مشغول کار خودم هستم به تحلیل رفتارهای کادر هم بپردازم و شاید به طبقه‌بندی آن‌ها بپردازم. نکته‌ای که از رفتار خانم برنوس متوجه شدم این است که همه در یک سطح هستیم و هر نفری که در مدرسه به خدمات ما نیاز دارد، محترم است و نیاز به رفتار تدافعی نیست. در نهایت، با کسب اجازه از مدیر مدرسه ساعت ۱۲ ظهر مدرسه را ترک کردم و بعد از ۵ دقیقه در منزل بودم. در این مدت اتفاق خاصی نیفتاد و مسیر مانند هر روز بود. زمانی که به منزل رسیدم کمی با مادرم در مورد آن روز در مدرسه صحبت کردم و داستان آن دانش‌آموز مسئله‌ساز هفته پیش را برایش بازگو کردم و بعد مشغول ادامه کارهای آن روزم شدم که روز شلوغی بود.

کد گذاری گزارش اولین روز کارورزی

مضامین	عناوین	گزاره	کد
دیدگاه شخصی نسبت به کارورزی	احساسات درونی من	۱. طبیعتاً روز اول کارورزی باید انرژی و حس خاص خود را داشته باشد اما این مسئله که با دانش آموزی روبرو نخواهم شد از اشتیاق بنده شاید کمی کاسته بود.	۱
		۲. ... تدریس و حضور در فضای آموزشی برای من مسئله تازه و بدیعی نیست ...	
		۳. خیلی مشتاق و منتظر بودم که برای کارورزی به مدرسه آمنه بروم ...	
		۴. ... دوست داشتم مدرسه را بروم که من را بشناسد و مشکلی برایم پیش نیاد.	
		۵. ... مدرسه ای که من برای رفتن انتخاب کردم در نزدیکی منزل قرار دارد و با موقعیت آن من آشنایی کامل دارم.	
		۶. بدون هیچگونه نگرانی یا ذوق خاصی صبح زود از خواب بیدار شدم...	
		۷. مسیر خانه به مدرسه بسیار هموار بود پس نیازی نبود عجله کنم.	
		۸. ... و من هم علاقه‌ی چندانی به انجام کارهای یک‌نواخت اداری ندارم و قطعاً کلاس درس جذابیت بیشتری دارد.	
نحوه برخورد کادر مدرسه با دیگران	وضعیت اجتماعی و ارتباطی مدرسه	۱. با خوشرویی از من استقبال کردند.	۲
		۲. هم با کارکنان مدرسه و هم با فضای آن آشنایی نسبی از قبل داشتم.	
		۳. سلام و احوال‌پرسی گرمی صورت گرفت ...	

		<p>۴. .... دوبار از غلط‌گیر استفاده کردم و این مسئله باعث رنجش خانم مرسلی می‌شود.</p> <p>۵. ... و عوامل اجرایی هم راضی نبودند که من کمی زودتر از خودشان مدرسه را ترک کنم.</p> <p>۶. گویا هفته پیش از آن مشکلی با پرونده یکی از دانش‌آموزان پیش آمده بود و برخورد نامناسب دانش‌آموز، اوقات معاونین را تلخ کرده بود.</p> <p>۷. ... تا آن جایی که متوجه شدم از حضور من در آن جا بسیار راضی هستند.</p> <p>۸. برخوردهای هر یک از عوامل هم با مراجعه کنندگان متفاوت است.</p> <p>۹. نکته‌ای که از رفتار خانم برنوس متوجه شدم این است که همه در یک سطح هستیم و هر نفری که در مدرسه به خدمات ما نیاز دارد، محترم است...</p>	
<p>نقش و وظایف محول شده در مدرسه</p>	<p>وضعیت عملکردی من در مدرسه</p>	<p>۱. ... می‌دانم دو سال آینده که من شروع به کار خواهم کرد این تجربیات قطعاً به من در مسیر کمک خواهند کرد.</p> <p>۲. ابتدا پدر یک دانش‌آموز فارغ‌التحصیل درخواست مدرک دیپلم دخترش را داد و من میان مدارک آن را پیدا کردم و به او تحویل دادم.</p> <p>۳. هفته گذشته من شروع کرده بودم که پرونده دانش‌آموزان دهم را مرتب کنم و اطلاعات فردی هر دانش‌آموز را روی پرونده وی ثبت کنم.</p>	<p>۳</p>

	<p>۴. من می‌بایست اسامی و شماره تلفن تمام کادر مدرسه را اعم از کادر اجرایی، خدماتی و دبیران را در یک گوشی دکمه‌ای وارد می‌کردم.</p> <p>۵. آن روز چون من کمی عجله داشتم، نمی‌خواستم تا ساعت 12:45 در مدرسه بمانم.</p> <p>۶. ...و در میان کار برای استراحت با اجازه مدیر مدرسه، شروع کردم به بررسی وضعیت فیزیکی مدرسه.</p> <p>۷. ...و در پایان مشاهداتم کمی هم با مدیر مدرسه صحبت کردم.</p> <p>۸. ...از آن جایی که تمامی پرونده‌ها در معاونت اجرایی قرار دارد، من به طور مستقیم در میان روند کار بودم.</p> <p>۹. ... در این مدت به طور کاملاً مستقیم در روند کارها بودم و رفتار هر یک از عوامل را مشاهده کردم.</p>	
--	--	--

راهنما:

کد شماره سه: سبز رنگ	کد شماره دو: صورتی رنگ	کد شماره یک: آبی رنگ
----------------------	------------------------	----------------------

فصل دوم

گزارش (روایتی) از موقعیت فیزیکی مدرسه

مدرسه مهدیه واقع در چهارراه ابن سینا در خیابان طالقانی می باشد. این مدرسه در ابتدا پیش دانشگاهی بوده اما چند ساله اخیر به عنوان دبیرستان دوره دوم دانش آموزان در آن تحصیل می کنند. درب ورودی مدرسه از خیابان امیرکبیر است. زمانی که وارد حیاط مدرسه می شویم، در سمت راست، ساختمان اصلی مدرسه قرار دارد.

ساختمان مدرسه ۳ طبقه دارد. در طبقه اول، دفتر مدیر، معلمان، معاون اجرایی، معاون آموزشی، معاون پرورشی، ۲ کلاس درسی، آزمایشگاه، آبدارخانه، سرویس بهداشتی کادر و نمازخانه در انتهای راهرو به انضمام ۳ روشویی به عنوان وضوخانه قرار دارد. در طبقه دوم، کلاس های درسی و یک دفتر مشاور وجود دارد. همچنین در انتهای راهرو، دفتر مدرسه بزرگسالان فاطمیه هم قرار دارد که در نوبت صبح در آن قفل است. طبقه سوم را کلاس های درسی و سایت کامپیوتر قرار دارد.

مدرسه دارای ۳ پایه کلاس در رشته های تجربی، ریاضی و انسانی است که در مجموع ۱۹ کلاس را تشکیل می دهد. اکثر کلاس ها سمت حیاط مدرسه اند و آفتابگیر آن ها از سمت چپ است که مطابق با استانداردهای فیزیکی می باشد. تعداد کمتری از کلاس ها در سمت دیگر قرار دارند که از پنجره این کلاس ها، حیاط مدرسه ابتدایی ابن سینا قابل رویت است.

مساحت داخل کلاس ها حدود ۳۲ متر مربع می باشد که دیوارها از زمین به سمت بالا حدود ۱۲۰ سانتی متر سنگ است. هر کلاس دارای دو پنجره بزرگ است. رنگ و جنس پرده ها هم مناسب هستند. هر کلاس دارای یک تخته وایت بورد، رخت آویز، تابلو اعلانات، ساعت دیواری، دیتا پرژکتور، شופاژ و سطل زباله می باشد. نوع صندلی کلاس ها در پایه های مختلف متفاوت است اما اکثر صندلی ها تک نفره هستند. میز و صندلی معلم هم جلوی تخته قرار دارد اما سکویی برای بالا رفتن روی آن جلوی تخته وجود ندارد.

راه پله مدرسه از فضای مناسبی برخوردار است و از نور کافی برخوردار است. اینجا باید اشاره کرد که مدرسه فاقد راه پله اضطراری است و این مسئله در مواقعی خطرناک و اضطراری حائز اهمیت می شود چرا که در صورت بروز یک مشکل، تنها راه خروجی بچه ها از کلاس های درسی راه پله اصلی مدرسه می باشد و راهروی جایگزینی برای مواقع اضطراری وجود ندارد. ارتفاع پله ها از طبقه همکف به طبقه

اول مناسب است اما از طبقه اول به طبقه دوم می‌توان گفت که ارتفاع پله‌ها کمی بلند است که این مسئله باعث می‌شود بچه‌ها در رفت و آمد خود دچار خستگی می‌شوند، پس اگر نسبت به ارتفاع پله‌ها بازبینی صورت گیرد قطعاً در سلامت فیزیکی دانش‌آموزان موثر خواهد بود.

حیاط مدرسه مساحت بسیار بزرگی دارد که از نظر من به اندازه تمام دانش‌آموزان مدرسه فضا برای فعالیت وجود دارد. مسئله دیگری درباره حیاط مدرسه مه‌دیه باید به آن اشاره کرد این است که، این حیاط تماماً آسفالت بوده و فضای سبز بسیار محدودی را دارد و نیز آسفالت ترک خوردگی بسیاری دارد. لذا دانش‌آموزان در زمان استراحت و تفریح خود نمی‌توانند از فضای سبز کافی برخوردار باشند. در سمت دیگر حیاط سرویس بهداشتی قرار دارد که دقیقاً روبروی ساختمان مدرسه با فاصله زیاد است که من می‌توانم این را به عنوان یکی از نقاط منفی مدرسه در نظر بگیرم چرا که فاصله کلاس‌های درسی از سرویس‌های بهداشتی بسیار زیاد بوده و این خود باعث بروز مشکلاتی ممکن است در آینده شود. از نظر بنده وجود سرویس‌های بهداشتی در ساختمان اصلی مدرسه در صورتی که فضای کافی برای آن وجود داشته باشد بهترین گزینه است چرا که دانش‌آموزان دسترسی راحت‌تری نسبت به آن خواهند داشت و اگر این امکان میسر نبود باید در فضای نزدیکتری اقدام به ایجاد سرویس بهداشتی می‌کردند. از وضعیت داخل سرویس‌های بهداشتی اطلاعی ندارم چرا که در به آن قفل بود. آبخوری کمی جلوتر از سرویس‌های بهداشتی قرار داشت که می‌توانم بگویم به تعداد مناسبی نسبت به تعداد شاگردان مدرسه فضا و آبخوری برای آشامیدن وجود داشت. اما دوباره باید عرض کنم که آبخوری هم فاصله زیادی از ساختمان اصلی مدرسه داشت و برای نوشیدن آب دانش‌آموزان باید مسافت زیادی را طی کنند و خود این مسئله در زمستان‌ها ممکن است باعث رنجش دانش‌آموزان شود. ضمناً این مسئله در خاطر می‌آید که آبخوری‌هایی که در فضای باز هستند ممکن است در هوای سرد آب در میان آنها یخ بزند و بچه‌ها دیگر دسترسی به آب آشامیدنی نداشته باشند لذا وجود آب‌سردکن‌هایی در ساختمان اصلی مدرسه می‌تواند این مشکل را برطرف کند و دانش‌آموزان در زمان محدودتری بتوانند به آب دسترسی پیدا کنند.

درست روبروی در ورودی مدرسه در آن سمت حیاط سالن اجتماعات قرار داشت که من نتوانستم از آن بازدید کنم اما آن طور که از فضای بیرونی آن نمایان بود، سالن اجتماعات دارای ظرفیت کافی برای تمام دانش‌آموزان است که می‌توان از آن به عنوان سالن امتحانات نیز استفاده کرد و وجود چنین سالنی در هر مدرسه می‌تواند یکی از مزایای بزرگ مدرسه به شمار بیاید.

مدرسه دارای دوربین های مدار بسته است و یکی از مزایای مهم در این مدرسه را باید اشاره کنم که دفتر معاونین دارای پنجره بزرگی مشرف به حیاط مدرسه است و باعث می شود معاونین در زنگ های تفریح به دانش آموزان دید داشته باشند همچنین پنجره های از اتاق معاونین به راهرو وجود دارد که باعث میشود رفت و آمدهای راه رو هم از چشم معاونین پنهان نماند. سیستم اطفاء حریق از دیگر مزایای این مدرسه است. مشکل عمده و بزرگی در این مدرسه نسبت به خطرهای احتمالی مشاهده نشد، چرا که پنجره های بزرگ در این مدرسه از مزیت های مدرسه به شمار می آید و به طور کلی تمام مرحله های مدرسه فضای بزرگ و مناسبی را دارند که باعث ایجاد شلوغی و ازدحام جمعیت نمی شود.

نکته ای که بعد در همان چند ساعت به نظرم آمد این است که بهتر است معاونین دفتر های خود را در میان طبقات پخش کنند چراکه مدرسه دارای سه طبقه است اما همچنان دفتر مدیر معاون پرورشی معاونین اجرایی و معاونین آموزشی تمامی در طبقه همکف قرار دارد و باعث می شود کنترل لازم نسبت به دانش آموزان طبقه های بالا تر صورت نگیرد. پس با قرار دادن دفتر معاونین اجرایی و یا دفتر معاونین آموزشی در طبقه بالاتر باعث می شود که این کنترل بین دانش آموزان وجود داشته باشد.

این روزها دانش آموزان در مدرسه حضور ندارند اما آن طور که از شواهد مشخص بود هر یک از کادر اجرایی و یا معلمین بن خود را در قسمتی از حیاط مدرسه پارک می کنند که این اصلاً برای دانش آموزان جلوه مناسبی ندارد. لذا پیشنهاد می شود که از جانب مدیریت مدرسه محل مشخصی از حیاط مدرسه به عنوان پارکینگ کارکنان مدرسه قرار داده شود تا ماشین ها به مرتبی در آن قسمت قرار بگیرند و فضای استراحت و رفت و آمد دانش آموزان را تنگ نکنند.

مسئله اساسی که در مشاهدات فیزیکی با آن روبرو شدم آن است که میزهای دانش آموزان تقریباً فرسوده شده و جلوه مناسبی به کلاس های درسی نمی دهند چون این میز و محل آموزش از محسوس ترین فاکتورهای یادگیری می باشد باید به این مسئله اهتمام لازم را ورزید و نسبت به تغییر و یا ترمیم میزها اقدامی کرد. باید گفت که خصوصاً نیمکت های دو نفره نسبت به قد دانش آموزان دبیرستانی کمی کوچک بوده و برای افراد بلند قدتر مشکلاتی را ایجاد خواهد کرد پس وجود صندلی های تک نفره برای این سن مناسب تر خواهد بود البته باید به ارتفاع و کیفیت این صندلی ها توجه داشت که دانش آموزان بتوانند با خیال آسوده در کلاس درس به فعالیت های آموزشی توجه کنند.

کد گذاری گزارش فیزیکی

مضامین	عناوین	گزاره	کد
موقعیت مکانی	ویژگی های اصلی درون مدرسه	<p>۱. مدرسه مهدیه واقع در چهارراه ابن سینا در خیابان طالقانی می باشد.</p> <p>۲. ساختمان مدرسه ۳ طبقه دارد.</p> <p>۳. مدرسه دارای ۳ پایه کلاس در رشته های تجربی، ریاضی و انسانی است...</p> <p>۴. همچنین در انتهای راهرو، دفتر مدرسه بزرگسالان فاطمیه هم قرار دارد...</p>	۱
مطلوبیت فیزیکی	وضعیت مساعد درون مدرسه	<p>۱. اکثر کلاس ها سمت حیاط مدرسه اند و آفتابگیر آن ها از سمت چپ است که مطابق با استانداردهای فیزیکی می باشد.</p> <p>۲. نوع صندلی کلاس ها در پایه های مختلف متفاوت است...</p> <p>۳. راه پله مدرسه از فضای مناسبی برخوردار است و از نور کافی برخوردار است.</p> <p>۴. ارتفاع پله ها از طبقه همکف به طبقه اول مناسب است...</p> <p>۵. حیاط مدرسه مساحت بسیار بزرگی دارد...</p> <p>۶. ... به تعداد مناسبی نسبت به تعداد شاگردان مدرسه فضا و آبخوری برای آشامیدن وجود داشت.</p> <p>۷. درست روبروی در ورودی مدرسه در آن سمت حیاط سالن اجتماعات قرار داشت...</p> <p>۸. مدرسه دارای دوربین های مدار بسته است...</p>	۲

		<p>۹. دفتر معاونین دارای پنجره بزرگی مشرف به حیاط مدرسه است و باعث می شود معاونین در زنگ های تفریح به دانش آموزان دید داشته باشند...</p> <p>۱۰. سیستم اطفاء حریق از دیگر مزایای این مدرسه است.</p>	
<p>عدم مطلوبیت فیزیکی</p>	<p>وضعیت نامساعد درون مدرسه</p>	<p>۱. مدرسه فاقد راه پله اضطراری است... و راهروی جایگزینی برای مواقع اضطراری وجود ندارد.</p> <p>۲. ...از طبقه اول به طبقه دوم می توان گفت که ارتفاع پله ها کمی بلند است.</p> <p>۳. ... این حیاط تماماً آسفالت بوده و فضای سبز بسیار محدودی را دارد.</p> <p>۴. ...آسفالت ترک خوردگی بسیاری دارد.</p> <p>۵. در سمت دیگر حیات سرویس بهداشتی قرار دارد که دقیقاً روبروی ساختمان مدرسه با فاصله زیاد است...</p> <p>۶. ...آبخوری هم فاصله زیادی از ساختمان اصلی مدرسه داشت و برای نوشیدن آب دانش آموزان باید مسافت زیادی را طی کنند...</p> <p>۷. ... دفتر مدیر معاون پرورشی معاونین اجرایی و معاونین آموزشی تمامی در طبقه همکف قرار دارد...</p> <p>۸. ... میزهای دانش آموزان تقریباً فرسوده شده و جلوه مناسبی به کلاس های درسی نمی دهند...</p>	<p>۳</p>

<p>پتانسیل های مدرسه</p>	<p>پیشنهاداتی جهت بهبود وضعیت فیزیکی</p>	<p>۴</p> <p>۱. پس اگر نسبت به ارتفاع پله ها بازبینی صورت گیرد قطعاً در سلامت فیزیکی دانش آموزان موثر خواهد بود.</p> <p>۲. وجود سرویس های بهداشتی در ساختمان اصلی مدرسه در صورتی که فضای کافی برای آن وجود داشته باشد بهترین گزینه است...</p> <p>۳. لذا وجود آبرسدکن هایی در ساختمان اصلی مدرسه می تواند این مشکل را برطرف کند ...</p> <p>۴. ... بهتر است معاونین دفتر های خود را در میان طبقات پخش کنند...</p> <p>۵. لذا پیشنهاد می شود که از جانب مدیریت مدرسه محل مشخصی از حیاط مدرسه به عنوان پارکینگ کارکنان مدرسه قرار داده شود تا ماشین ها به مرتبی در آن قسمت قرار بگیرند...</p>
------------------------------	--	---

گزارش (روایتی) از وضعیت عاطفی مدرسه

مدرسه تنها محیطی متشکل از اعضا نیست بلکه شامل بخش وسیعی از ارتباطات می باشد. پس می توان گفت که مدرسه یک نظام است که در اجتماع نقش قابل توجهی دارد. در این گزارش سعی بر آن است که به تحلیل وضعیت عاطفی اعضا در درون مدرسه پرداخته شود، چرا که با ریشه یابی دقیق مجموعه روابط عاطفی، عملکرد تربیتی، فعالیت های پرورشی و اقدامات مدرسه می توان به موارد مهمی دست یافت که در حل برخی مسائل راهگشا هستند.

این گزارش صرفاً بر اساس مشاهدات یک روز دقیق نیست و سعی شده در آن نگاه جامع تری نسبت به وضعیت عاطفی مدرسه مهدیه شهرستان همدان به عمل آورده شود. لذا بنده علاوه بر مشاهدات و دستاوردهای خود، از تجربیات مادرم که سال های سال در این مدرسه مشغول به تدریس هستند نیز استفاده می برم. لازم به ذکر است که مشاهدات و تفسیرات اینجانب شامل مشاهدات عینی که در مجلس صورت گرفته و نیز دریافت های ضمنی از ارتباطات درون شبکه شاد می باشد.

دبیرستان مهدیه دارای ۴۵ معلم می باشد و مدیر این مدرسه خانم، باغبان بهار، در سال تحصیلی اولین سال مدیریت خود را در این مدرسه شروع کرده است و مدیر قبلی خانم پاشایی سال گذشته بازنشسته شدند. طبیعتاً مدیر در نحوه شکل گیری ارتباطات نقش چشمگیری دارد. آنطور به دست آوردم، مدیر قبلی رابطه ای مثبت و عاطفی با کادر مدرسه نداشته است و سخت گیری های ایشان نسبت به معلمان، کادر و دانش آموزان گاهم باعث رنجش اعضای مدرسه شده بود. حتی کارورز های سال گذشته هم با مشاهده رفتار ایشان به این وضعیت پی برده بودند. اما مدیر جدید مدرسه فرصت کمتری جهت آشنایی با معلمان داشته است پس طبیعتاً بنده هم اطلاعات کمتری نسبت به ایشان می توانستم به دست آورم.، چرا که حتی زمانی که از معاونین اجرایی راجع به ایشان سوال می کردم نظر خاصی نداشتند و اظهار بی اطلاعی می کردند. لذا فرصت بیشتری برای شناخت ایشان لازم است. خانم باغبان بهار همچون مدیران دیگر سخت گیری های خاص خود را دارند که گاه آن برای معلمان نامطبوع است و در این شرایط که امکان معاشرت برای کادر مدرسه فراهم نبوده است معلمان نتوانسته اند ارتباط خوبی با ایشان برقرار کنند. در یکی از یکشنبه های گذشته که در دفتر معاونت اجرایی مشغول به کار بودم، یکی از معلمان که دبیر ۲ درس یک کلاس بود برای مسئله ای در شاد به مدرسه مراجعه کرده بود و مدیر هم سرسختانه گفته بود

که باید مشکل را حل کند در حالی که مسئله به طور کلی خارج از حیطه کاری معلم بود و به سیستم مرکزی شاد مربوط می شد.

بنا بر آنچه من از وضعیت برداشت کردم مدیر هنوز نتوانسته است مقبولیت و محبوبیت میان معلمان ایجاد کند، حتی مادر من هم اصلاً مدیر مدرسه را نمی شناسد. طبیعتاً اگر مدیر بتواند ارتباط موثری با دبیران برقرار کند آنگاه در ساختار عاطفی کل مدرسه هم تأثیری مثبت بر جای خواهد گذاشت و خود این مسئله نشانگر وجود اتحاد در مدرسه است.

کارکنان مدرسه مهدیه سال های زیادی است که در کنار هم مشغول به خدمت هستند و به همین دلیل ارتباطی دوستانه میان آنها برقرار است. تا آنجا که یکدیگر را به اسم کوچک صدا می زنند و من در ابتدا متوجه نمی شدم منظورشان چه کسی است. همین افراد هم تا هفته ای که من در مدرسه بودم که نتوانسته بودند مدیر را در جمع خود وارد کنند. کاملاً درست است که جایگاه مدیریت متفاوت از دیگر اعضای سازمان است اما از نظر بنده داشتن رابطه نزدیک در عین اقتدار می تواند کمک کننده باشد. چند باری که گفت و گوی مستقیم معاونان با مدیر را دیدم هنوز هم تا ایشان را به عنوان مدیر نپذیرفته بودند به طوری که سابقه کم مدیریت ایشان، نقطه ضعف در ایشان محسوب می شد. اما آنچه من به طور مسلم به آن دست یافتن این است که به طور کلی کادر مدرسه از خانم باغبان بهار راضی تر هستند تا مدیر قبلی مدرسه زیرا از نظر شخصیتی این فرد را بیشتر قبول دارند.

با وجود محدودیت های موجود در ماه های اخیر، مراجعه به خانواده های دانش آموزان به مدرسه هم کاهش یافته است، اما خوشبختانه به علت ثبت نام در دانشگاه ها اولیا می بایست در ماه گذشته به مدرسه جهت دریافت مدارک مراجعه می کردند و من هم توانستم نکاتی را به دست آورم. در کل باید گفته شود که مسئولان مدرسه پاسخگویی هر سوال بودند و به طور کامل جواب میدادند. گاهی مشاهده می شد برخی کارکنان با سردی برخورد می کردند اما وظیفه خود را نسبت به اولیا انجام می دادند. یکی از کادر مدرسه توجه مرا بسیار به خود جلب کرد، خانم برونوس که سال های قبل در اداره بود و به تازگی به مدرسه آمده بود، رفتاری گرم با مراجعه کنندگان داشت و خود این مسئله باعث می شد که خانواده ها هم با احترام بیشتری با ایشان صحبت کنند. طبق یکی از اولین مسائل در جامعه شناسی، در اجتماع ما با کنش و واکنش مواجه هستیم و کنش ما، واکنش مناسب آن را در دیگری بر می انگیزد. این مسئله به عینه در نحوه ارتباطات در مدرسه محسوس بود و حتی در مورد خود من هم کسی که با صمیمیت بیشتری با من رفتار می کرد باعث می شد من هم به او احترام بیشتری بگذارم. از طرف دیگر، باید این مسئله را در نظر

گرفت که درست است رفتار گرم برای همه خوشایند است اما مدرسه یک محیط اداری است و باید طبق چهارچوب ها بود، پس اگر در نگاه اول رفتار خانم مرسلی در برابر مراجعان برای من خشک و جدی بود که باعث میشد افراد وضعیت را به خوبی درک کنند.

همانطور که پیشتر عرض شد، مدیر این مدرسه اولین سال خدمت خود را در مهدیه سپری می کند و ارتباطی بسیار محدود با کارکنان، معلمان و به خصوص دانش آموزان داشته است. من در طول مدت حضور در مدرسه ام هیچ گونه ارتباطی میان مدیر در دانش آموز ندیدم البته شاید این امر هم متأثر این باشد که من در دفتری جدا مشغول به کار بودم، اما حتی کارکنان مدرسه هم در این زمینه نتوانستند مرا راهنمایی کنند. تنها چیزی که به نظرم آمد این است که مدیر سعی خود را دارد که بتواند در تعاملات به خوبی دیده شود.

معلمان این مدرسه به علت سابقه بالایی که دارند همگی به نحوی با یکدیگر آشنایی دارند و آن طور که من از مادرم شنیدم، هیچگونه تضاد و مشکلی میان آنها وجود ندارد بلکه بسیار دوستانه اوقات استراحت را در کنار یکدیگر می گذرانند. البته چون سال های قبل مدیر خیلی رابطه گرمی نداشت به تبع روی افراد دیگر هم موثر بود. همواره در دوران تحصیل در دانشگاه فرهنگیان به ما گفته شده که در زمان معلمی هیچگاه پشت سر معلم دیگر حرفی مقابل دانش آموزان نزنید، این نکته که بسیار دارای اهمیت است تا به حال در مدرسه مهدیه در نظر گرفته شده و سابقه تلخی میان معلمان در این مدرسه ثبت نشده است.

خانم سعیدیان، معلم راهنمای بنده در مدرسه، دبیر درس تاریخ است که از نظر مادرم خانم بسیار متشخص، محترم و مهربانی است. من تاکنون ایشان را ندیده ام اما در برخورد های تلفنی و در شاد جدی هستند. طبق تحلیل من خانم سعیدیان معلمی جدی هستند و درست آنچه را درس داده اند از دانش آموزان انتظار دارند. شرایط دانش آموزان و خصوصاً در وضعیت کنونی خوب درک می کنند اما هیچ گاه غیبت از کلاس و یا بی توجهی به درس را نمی پذیرند. در شبکه شاد هم بسیار مختصر صحبت می کنند و بیشتر جملات آمرانه است. در مقایسه با مادر خود من که از جملات طولانی تر استفاده می کنند و از ایموچی ها استفاده می کنند و از لفظ خانم برای صدا زدن دانش آموزان بهره می برند خانم سعیدیان خشک به نظر می آیند و سعی نمی کنند در شبکه شاد ارتباط عاطفی با دانش آموزان شکل دهند. البته در تاریخ ۲ آذر در هنگام شروع کلاس بعد از سلام و فرم حضور و غیاب جمله «حالتون خوبه» فرستادند که من تعجب کردم چرا که قبلا این اتفاق نیفتاده بود. روانشناسان و کارشناسان متخصص در این امور، معتقدند که معلم باید با دانش آموزان ارتباط موثر داشته باشد. ارتباط موثر در سطح وسیع تری از درس

دادن سفر را شامل می شود و معلم را درگیر مسائل بیشتری از دانش آموزان می کند. اگر معلم با وضعیت جسمانی، روانی، عاطفی و اجتماعی دانش آموزان آگاه باشند آنگاه میتوانند نحوه اداره کلاس و تدریس را مدیریت کنند. معلم برای کمک به دانش آموزان جهت رشد اجتماعی و عاطفی آنها بهترین موقعیت را دارند (مک لاگلین، ۱۹۹۹). بنابراین معلم باید تمام تلاش خود را در این زمینه انجام دهد. معلمان به منظور بهینه سازی کمک هایی که می توانند برای دانش آموزان و والدین شان فراهم کنند نیازمند گسترش دانش و مهارت های خود در حوزه مشاوره و مشورت هستند (گری هوربی، ۲۰۰۴). اما حمید اصغری پور در این زمینه معتقد است که معلم مشکلات زیادی دارند و حتی خود نیز به درستی آموزش ندیده اند. آنچه که مسلم است این است که **خانم سعیدیان از اقتدار لازم میان دانش آموزان برخوردار است** و به خوبی آنها درس تاریخ را دنبال می کنند. متأسفانه در این مدت هم ارتباط والدین به طور چشمگیری کاهش یافته و معلمان امکان برگزاری جلسات با والدین را ندارند، بنابراین خانم سعیدی آن هم ارتباط خود را با والدین از دست داده است. تشکیل جلسات و آموزشهای گروهی برای والدین جهت ارائه رهنمودها و اطلاعات بسیار ارزشمند است (هوربنای، ۱۹۹۴). پس یکی از موثرترین راه های ارتباط معلمان با والدین علاوه بر ارتباط کتبی و تماس های تلفنی جلسات اولیا و مربیان است. طبق گفته های حور بنای تحقیقات نشان داده است که، فرزندان والدینی که در جلسات اولیا و مربیان شرکت می کنند مشکلات رفتاری کمتر و پیشرفت درسی و فرهنگی بیشتری پیدا می کنند.

مدیر مدرسه، خانم باغبان بهار، غالبند مستقیم حرف خود را بیان می کند. آنچه من از ایشان مشاهده کردم این است که خانم باغبان بهار نظر خود را مستقیم اما در قالب پیشنهاد بیان می کند. این را هم کارکنان می دانند که اگر ضعفی در کار پیش بیاید آنگاه با واکنش مدیر همراه خواهند بود. البته این را باید خاطر نشان کنم که هنوز هیچگونه شیوه تنبیهی یا تشویقی به خصوصی در مدرسه شناخته نشده و کسی از این موضوع مطلع نیست. نظر شخصی بنده این است که باید به مسئله تنبیه و تقویت نگاه ویژه ای شود چرا که نحوه دید افراد به مسئله را می سازد. خصوصاً در این دوران آموزش مجازی که هر معلمی شیوه ای خاص خود را پیش گرفته با مشاهده مستقیم نحوه کلاس داری هر معلم می توان، بهترین آنها را شناخت و با قدردانی از زحمات این افراد باعث تقویت رفتار مثبت در آنها شویم. همچنین از معلمانی که با تعهد کمتر، مسئولیت خود را انجام می دهند باید دقت داشته باشند که کار آنها تحت نظر است و از آنها خواسته شود نحوه تدریس خود را هر چه سریعتر اصلاح کنند. اما اگر همچنان این بی تفاوتی صورت گیرد معلمان پر تلاش هم انگیزه خود را برای به کارگیری روش های بهتر که وقت بیشتری از آنها می گیرد از دست می دهند.

عملکرد تربیتی مدرسه در برخورد با دانش‌آموزان هم مختص به خود آن مدرسه است. مدرسه مهدیه هرساله جوایزی برای گروه‌هایی از دانش‌آموزان از جمله معدل‌های اول فعالان فرهنگی و افراد ممتاز رشته‌های مختلف در نظر می‌گیرد و این امر باعث می‌شود دانش‌آموزان به فعالیت‌های خود ادامه دهند. یکی دیگر از تاثیرات مثبت تشویق دانش‌آموزان این است که دانش‌آموزان خاکستری و بی‌توجهی هم جذب فعالیت‌ها می‌شوند. از طرف دیگر، تنبیه در مدرسه جنبه بازدارندگی و هشدار دارد که اگر در حد محدودی صورت پذیرد می‌تواند موثر باشد.

دبیرستان مهدیه نسبت به مسائل انضباطی بسیار سخت‌گیر است و رعایت قوانین از جمله پوشیدن فرم مدرسه الزامی است. معاونین مدرسه سعی دارند به خوبی تمام وضعیت را مدیریت کنند، از جمله مواردی که مدرسه بسیار تاکید دارد حضور به موقع دانش‌آموزان در مدرسه است. هر روز ده دقیقه بعد از ورود معلم به کلاس فرم حضور و غیاب به کلاس‌ها داده می‌شود و همان لحظه در صورتی که کسی غایب باشد با خانواده دانش‌آموز تماس می‌گیرند. از نظر من این کار می‌تواند بسیار موثر باشد چراکه در صورت بروز هر گونه اتفاقی مدرسه هم سریع در جریان روند قرار می‌گیرد و باعث می‌شود دانش‌آموز بدانند که تحت نظارت مستقیم خانه و مدرسه است. در غیر این صورت اگر دانش‌آموز غفلت مدرسه را مشاهده کند آنگاه احتمال سوء استفاده از این وضعیت بالا می‌رود و ممکن است دانش‌آموزان در ساعاتی که باید در مدرسه باشند، مدرسه نیابند و به کار دیگری بپردازند. آنطور که در مشاهدات من به دست آمد، توجه به نظم در دانش‌آموزان مهمتر از هر مسئله دیگری در مدرسه است و سطح علمی دانش‌آموزان نسبت به مدارس خاص کمتر مورد توجه است. این وضعیت دارای نکات مثبت و منفی خود می‌باشد به طوری که دانش‌آموزان در مدارس خاص فشار درسی بسیاری را تحمل می‌کنند و از این نظر استرس زیادی را می‌کشند اما در مدارس هیئت امنایی چون مهدیه دانش‌آموزان از آرامش روانی بیشتری برخوردار هستند و می‌توانند به دور از دغدغه‌های زندگی اوقات خوبی را در مدرسه سپری کنند. از طرف دیگر همه دانش‌آموزان بعد از دوران تحصیل باید مدرک دیپلم خود را دریافت کنند و در صورت تمایل در آزمون ورودی دانشگاه شرکت کنند، پس نیاز است مدرسه شرایط لازم را جهت موفقیت دانش‌آموزان در امتحانات فراهم آورد.

مدرسه مهدی آن طور که از پاسخ‌هایی که من دریافت کرده‌ام در زمینه پرورشی تا حد قابل قبول فعال است و معاون پرورشی مدرسه حتی در دوران تعطیلی مدارس هم فعالیت‌های خود را در فضای مجازی همچون ارسال پیام‌ها قرار دادن ویدیوهای مرتبط ادامه می‌دهد. هر از گاهی در مدرسه مسابقات فرهنگی

و ورزشی برگزار می‌شود که طبق نظر کارشناسان تربیتی برای روحیه دانش آموزان این فعالیت ها بسیار موثر اند. یکی دیگر از اقدامات مدرسه برای تقویت روحیه شادی دانش آموزان پخش آهنگ های مناسب در زمان های زنگ تفریحی در برخی روزها است که طبیعتاً این اقدام باعث می‌شود دانش آموزان روحیه بهتری پیدا کنند و بنابر تجربه شخصی زمان‌هایی که مدرسه آهنگی را پخش می‌کرد همه حس بهتری پیدا می‌کردند. در سال های گذشته مراسم صبحگاهی هر روز برگزار نمی‌شد بلکه یک روز در میان دانش آموزان در حیاط صف می‌بستند. با وجود آنکه اغلب دانش آموزان روی خوشی نسبت به مراسم صبحگاهی ندارند اما برای آغاز روز می‌تواند ایده خوبی باشد زیرا تمام دانش آموزان در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند مسئله وحدت اهمیت پیدا می‌کند. امسال فقط روز اول مدرسه دانش آموزان در حیاط صف بستند که این کار صرفاً برای اعلام کلاس بندی آنها و تحویل کتب درسی بود. همانطور که در گزارش فیزیکی مطرح شد این مدرسه فضای بسیار مناسبی را برای نمازخانه اختصاص داده است اما متأسفانه استقبال دانش آموزان زیاد نیست و حدود ۵ یا ۶ نفر در نماز جماعت شرکت می‌کنند. از این رو باید مدرسه اقداماتی را جهت تشویق دانش آموزان انجام دهد تا هم اهداف مدرسه پیش برود و هم مسئله دینداری در دانش آموزان تقویت شود. اعیاد و عزاداری ها در مدرسه مورد توجه قرار می‌گیرد و برای برخی از آنها مراسمی برگزار می‌شود که این اقدام سبب پاس داشتن واقعه و نیز ترویج حس کار گروهی در دانش آموزان می‌شود چرا که همه آنان می‌بایست در جهت به سرانجام رسیدن هرچه بهتر مراسم تلاش خود را انجام دهند. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که معاونت پرورشی تا حد زیادی خوب است کرده است.

میزان مراجعه دانش آموزان به مشاوره مدرسه هم در حد میانه است به طوری که تعداد قابل توجهی از دانش آموزان به مشاور مراجعه می‌کنند، اما از نظر بنده باید نقش مشاور گسترده تر باشد که متأسفانه در شرایط کنونی این امر میسر نیست. اگر مشاور بتواند به خوبی در مدرسه با بچه ها ارتباط بگیرد و آنگاه بسیاری از مسائل شخصی آنها در مدرسه قابل حل است.

جمع کارکنان و معلمان مدرسه در زمینه کمک به خانواده های نیازمند دانش آموزان فعال هستند و سعی دارند تا جای ممکن کمک هایی را فراهم کنند. در ابتدای سال تحصیلی با ثبت پرونده های دانش آموزان وضعیت خانوادگی آنها نیز کشف می‌شود و مدرسه از همان ابتدا آشنایی نسبی با وضعیت معیشتی و اجتماعی خانواده ها پیدا می‌کند اما طبیعتاً در کشور ما از مدرسه در زمینه رفع مشکلات خانوادگی دانش آموزان کار زیادی ساخته نیست.

به طور کلی، مدرسه مهدیه از نظر عاطفی در وضعیتی است که می تواند شرایط را برای حضور مثبت تمام افراد حاضر در مدرسه فراهم آورد. این در حالی است که مدیر می تواند روابط نزدیکتری با اعضای مدرسه برقرار کند و با تلاش در جهت آموزش کادر و دبیران در زمینه مشاوره اقدامات موثری را انجام دهند.

کد گذاری گزارش عاطفی

مضامین	عناوین	گزاره	کد
ارتباط عاطفی درون سازمانی	تعامل مدیر با کارکنان	<p>۱. مدیر قبلی رابطه‌ای مثبت و عاطفی با کادر مدرسه نداشته است و سخت‌گیری‌های ایشان نسبت به معلمان، کادر و دانش آموزان گاهم باعث رنجش اعضای مدرسه شده بود.</p> <p>۲. ...در این شرایط که امکان معاشرت برای کادر مدرسه فراهم نبوده است معلمان نتوانسته اند ارتباط خوبی با ایشان برقرار کنند.</p> <p>۳. یکی از معلمان که دبیر ۲ درس یک کلاس بود برای مسئله‌ای در شاد به مدرسه مراجعه کرده بود و مدیر هم سرسختانه گفته بود که باید مشکل را حل کند در حالی که مسئله به طور کلی خارج از حیطه کاری معلم بود...</p> <p>۴. ...مدیر هنوز نتوانسته است مقبولیت و محبوبیت میان معلمان ایجاد کند...</p> <p>۵. همین افراد هم تا هفته ای که من در مدرسه بودم که نتوانسته بودند مدیر را در جمع خود وارد کنند.</p> <p>۶. ...به طوری که سابقه کم مدیریت ایشان، نقطه ضعف در ایشان محسوب می شد.</p> <p>۷. به طور کلی کادر مدرسه از خانم باغبان بهار راضی تر هستند تا مدیر قبلی مدرسه زیرا از نظر شخصیتی این فرد را بیشتر قبول دارند.</p>	۱

		<p>۸. تنها چیزی که به نظرم آمد این است که مدیر سعی خود را دارد که بتواند در تعاملات به خوبی دیده شود.</p> <p>۹. مدیر مدرسه، خانم باغبان بهار، غالباً مستقیم حرف خود را بیان می کند.</p>	
ارتباط عاطفی درون سازمانی	تعامل کارکنان با یکدیگر	<p>۱. کارکنان مدرسه مهدیه سال های زیادی است که در کنار هم مشغول به خدمت هستند و به همین دلیل ارتباطی دوستانه میان آنها برقرار است.</p> <p>۲. معلمان این مدرسه به علت سابقه بالایی که دارند همگی به نحوی با یکدیگر آشنایی دارند و آن طور که من از مادرم شنیدم، هیچگونه تضاد و مشکلی میان آنها وجود ندارد بلکه بسیار دوستانه اوقات استراحت را در کنار یکدیگر می گذرانند.</p> <p>۳. سابقه تلخی میان معلمان در این مدرسه ثبت نشده است.</p>	۲
ارتباط عاطفی برون سازمانی	تعامل کارکنان با اولیا	<p>۱. با وجود محدودیت های موجود در ماه های اخیر، مراجعه به خانواده های دانش آموزان به مدرسه هم کاهش یافته است...</p> <p>۲. مسئولان مدرسه پاسخگوی هر سوال بودند و به طور کامل جواب میدادند</p> <p>۳. گاهی مشاهده می شد برخی کارکنان با سردی برخورد می کردند اما وظیفه خود را نسبت به اولیا انجام می دادند.</p>	۳

		<p>۴. خانم برونوس که سال‌های قبل در اداره بود و به تازگی به مدرسه آمده بود، رفتاری گرم با مراجعه‌کنندگان داشت...</p> <p>۵. ...پس اگر در نگاه اول رفتار خانم مرسلی در برابر مراجعان برای من خشک و جدی بود که باعث میشد افراد وضعیت را به خوبی درک کنند.</p> <p>۶. ...معلمان امکان برگزاری جلسات با والدین را ندارند، بنابراین خانم سعیدی آن هم ارتباط خود را با والدین از دست داده است.</p> <p>۷. ...همان لحظه در صورتی که کسی غایب باشد با خانواده دانش آموز تماس میگیرند.</p> <p>۸. جمع کارکنان و معلمان مدرسه در زمینه کمک به خانواده‌های نیازمند دانش آموزان فعال هستند و سعی دارند تا جای ممکن کمک‌هایی را فراهم کنند.</p>	
<p>ارتباط عاطفی درون کلاس</p>	<p>تعامل معلم راهنما با دانش آموزان</p>	<p>۱. خانم سعیدیان معلمی جدی هستند و درست آنچه را درس داده اند از دانش آموزان انتظار دارند.</p> <p>۲. هیچ‌گاه غیبت از کلاس و یا بی‌توجهی به درس را نمی‌پذیرند.</p> <p>۳. در شبکه شاد هم بسیار مختصر صحبت می‌کنند و بیشتر جملات آمرانه است.</p> <p>۴. البته در تاریخ ۲ آذر در هنگام شروع کلاس بعد از سلام و فرم حضور و غیاب جمله «حالتون خوبه» فرستادند که من تعجب کردم...</p>	<p>۴</p>

		<p>۵. خانم سعیدیان از اقتدار لازم میان دانش‌آموزان برخوردار است...</p>	
<p>چگونگی مواجهه مدرسه با دانش‌آموزان</p>	<p>سیاست‌های تعاملی مدرسه</p>	<p>۱. مدرسه مهدیه هرساله جوایزی برای گروه‌هایی از دانش‌آموزان از جمله معدل‌های اول فعالان فرهنگی و افراد ممتاز رشته‌های مختلف در نظر می‌گیرد...</p> <p>۲. دبیرستان مهدیه نسبت به مسائل انضباطی بسیار سخت‌گیر است و رعایت قوانین از جمله پوشیدن فرم مدرسه الزامی است.</p> <p>۳. توجه به نظم در دانش‌آموزان مهمتر از هر مسئله دیگری در مدرسه است و سطح علمی دانش‌آموزان نسبت به مدارس خاص کمتر مورد توجه است.</p> <p>۴. در مدارس هیئت امنایی چون مهدیه دانش‌آموزان از آرامش روانی بیشتری برخوردار هستند و می‌توانند به دور از دغدغه‌های زندگی اوقات خوبی را در مدرسه سپری کنند.</p> <p>۵. در زمینه پرورشی تا حد قابل قبول فعال است و معاون پرورشی مدرسه حتی در دوران تعطیلی مدارس هم فعالیت‌های خود را در فضای مجازی همچون ارسال پیام‌ها قرار دادن ویدیوهای مرتبط ادامه می‌دهد.</p> <p>۶. هر از گاهی در مدرسه مسابقات فرهنگی و ورزشی برگزار می‌شود...</p> <p>۷. یکی دیگر از اقدامات مدرسه برای تقویت روحیه شادی دانش‌آموزان پخش آهنگ‌های</p>	<p>۵</p>

		<p>مناسب در زمان های زنگ تفریحی در برخی روزها است...</p> <p>۸. ...مراسم صبحگاهی هر روز برگزار نمی‌شد بلکه یک روز در میان دانش‌آموزان در حیاط صف می‌بستند.</p> <p>۹. ...متأسفانه استقبال دانش‌آموزان زیاد نیست و حدود ۵ یا ۶ نفر در نماز جماعت شرکت می‌کنند.</p> <p>۱۰. اعیاد و عزاداری‌ها در مدرسه مورد توجه قرار می‌گیرد و برای برخی از آنها مراسمی برگزار می‌شود</p> <p>۱۱. مدرسه از همان ابتدا آشنایی نسبی با وضعیت معیشتی و اجتماعی خانواده‌ها پیدا می‌کند</p>	
--	--	--	--

راهنما:

کد شماره سه: طوسی رنگ	کد شماره دو: صورتی رنگ	کد شماره یک: آبی رنگ
	کد شماره پنج: زرد رنگ	کد شماره چهار: سبز رنگ

فصل چهارم

گزارش (روایتی) از وضعیت ساختاری مدرسه

مدرسه در یک دید جامع یک نظام محسوب می شود. هر نظام دارای ساختار و مجموع روابط اعضا است که این اعضا و افراد در کنار یکدیگر مشغول به فعالیت هستند و هدف خاصی را دنبال می کنند. در این گزارش سعی بر این دارم که توصیفات خود را نسبت به ساختار مدرسه مهدیه و تحلیل فضای کلی مدرسه در حوزه سازمانی را بیان کنم.

طبق مصاحبه من با مدیر مدرسه معاون اجرایی و معاون فناوری و نیز پرسش هایی از مادرم این گزارش را تنظیم نموده ام. برای ارتباط گیری با ایشان ابتدا با مدرسه تماس گرفتم و یکسری سوالات را پرسیدم اما به دلیل این که تلفنی خیلی پاسخ ها مختصر و کوتاه اند در مرحله دوم راهی مدرسه شدم و حضوری از ایشان مطالب را پرسیدم. بنابراین این گزارش بر اساس مشاهدات یک روزه معین نیست و اطلاعات در طول زمان به دست آمده اند.

دبیرستان مهدیه یکی از مدارس نسبتاً پر جمعیت ناحیه ۲ همدان محسوب می شود. در این مدرسه علاوه بر پرونده ها و سوابق خود مدرسه، فایل ها و پرونده های مدارس دیگری که تخریب شده اند یا از بین رفته اند هم وجود دارند. بنابراین می توان گفت که کادر اجرایی مدرسه علاوه بر مسئولیت در مقابل سوابق مدرسه مهدیه می بایست پاسخگوی مراجعه کنندگان از مدارس مذکور همچون فارغ التحصیلان مدرسه تربیت سابق باشند. حتی پرونده هایی از زمان رژیم سابق به نام مدرسه شاهدخت نیز در این مدرسه هستند. علاوه بر این مدرسه مهدیه در کنار بزرگسالان فاطمیه در یک ساختمان اما در دو شیفت جداگانه مشغول به کار هستند.

به علت جمعیت مدرسه که ۵۷۱ دانش آموز را در خود دارد، ساختار مدرسه چارت متناسب خود را دارد. در راس مدیریت این مدرسه، خانم باغبان بهار، هستند که بعد از ایشان معاونین قرار دارند. با توجه به جمعیت مدرسه مهدیه دو معاون آموزشی دارد. خانم قهرمانی و خانم ارجمندی که با سوابق سه و یک سال در این مدرسه به عنوان معاون آموزشی حضور داشته اند. معاونت فناوری خانم پارسایی هستند و نیز مدرسه دارای یک معاون پرورشی و یک مربی پرورشی است. معاونین اجرایی که من هم بیشتر مدت حضور در مدرسه را در کنار آنها سپری کردم، خانم برونوس و خانم مرسلی هستند. همچنین باید اشاره کرد که مدرسه سه مشاور دارد که هر کدام از ایشان در روز مشخص خود در مدرسه حاضر می شوند.

اما متأسفانه تا به حال من هیچ یک از آنها را ملاقات نکرده‌ام. به طور کلی، کادر مدرسه با در نظر گرفتن کادر اجرایی، کادر خدماتی و دبیران شامل ۷۰ عضو می باشد که تعداد قابل ملاحظه‌ای است و باید گفت که، هر عضو شرح وظایف خاص خود را دارد. البته ممکن است نسبت به مدارس مانند حضرت آمنه این تعداد آنچنان زیاد نباشد، چون در برخی مدارس افراد زیادی بدون این که شرح وظایف مشخص و سمت معینی داشته باشند حضور دارند.

مدرسه مهدیه در سیاست های خود هم از روش های تشویقی و هم روش های تنبیهی استفاده می‌برد. محققان در بررسی خود در انگلستان به این نتیجه رسیده‌اند که بین ۱۰ تا ۲۰ درصد نوجوانان نیاز به کمک های اساسی برای غلبه بر مشکلات شخصی خود دارند (یانگ میندز، ۲۰۰۰). طبق گفت و گوی مفصل که با معاونت اجرایی، خانم قهرمانی، داشتیم؛ نحوه برخورد با دانش آموزان خاطی اصلاً این طور نیست که جنبه مقابله‌ای و تلافی جویانه داشته باشد، بلکه ابتدا کادر سعی در یافتن ریشه مشکل دانش آموزان تلاش می‌کنند و اصطلاحاً از در دوستی وارد می شوند. حمید اصغری پور و همکاران در کتاب «مشاوره با دانش آموزان در مدارس» به اهمیت گوش کردن به حرف دانش آموزان به عنوان یکی از مهارت های اصلی مورد نیاز کارکنان مدرسه اشاره کرده‌اند. گاهی با توجه به رفتار دانش آموزان و جویا شدن علت آن می توان مسئله را ریشه یابی کرد و شاید در جهت حل آن بتوان برآمد. باید در این میان توجه داشت که، در تمام روابط یاورانه ضروری است که برخورد با دانش آموزان سه ویژگی صداقت، احترام و همدلی را رعایت کرد (راجرز، ۱۹۸۰). از طرف دیگر شاگردان گستاخی وجود دارند (به اصطلاح خانم قهرمانی) که نمی توان آنگونه با آنها رفتار کرد در واقع این برخورد در آنها اثر پذیر نیست، به این معنی که کادر نتوانسته‌اند با این شیوه تعامل مثبت را با دانش آموزان برقرار کنند. در این گونه موارد اعضای مدرسه بسیار جدی و قاطع برخورد می‌کنند و گاهی نیاز است که والدین دانش آموزان به مدرسه مراجعه کنند. در ادامه به این بخش بیشتر می پردازیم.

گردش کار در سطح مدرسه با توجه به شرح وظایف هر کدام از کارکنان صورت می گیرد و همانطور که قبل تر گفته شد، مدرسه همچون سیستمی است که اعضا در کنار یکدیگر در جهت رسیدن به هدف هستند. پس عوامل اجرایی، خدماتی و آموزشی مدرسه هر کدام در هر بخشی برای رشد و تعالی دانش آموزان و متناسب با اهداف مشخص در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مشغول به فعالیت هستند. هدف‌های تعلیم و تربیت که در تاریخ ۲۳/۹/۶۲ در جلسه شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب رسید شامل اهداف معنوی و تربیتی، علمی و فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. به گفته دکتر

محمدرضا بهرنگی در کتاب «مدیریت آموزشی و آموزشگاهی»، مدرسه یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی کشور با هدف کشف و پرورش استعدادهای دانش آموزان و هدایت و رشد آنها در ساحت های ششگانه با اهداف معین و مصوب می کوشد. لذا اعضای مدرسه هر کدام در جایگاه خود با نظارت مدیر فعالیت های خود را به پیش می برند. در اینجا باید گفت که، در مواقعی اتحاد کادر بسیار ضروری است و همه با هم کارها را به پیش می برند همچون برگزاری امتحانات پایان ترم که نیازمند فعالیت همگانی است.

همانطور که پیشتر در گزارشات قبلی به آن اشاره شد، تعاملات میان کارکنان مدرسه شامل کادر و دبیران دوستان است؛ به طوری که نه رابطه اقتدار گرا بلکه صمیمانه در این مدرسه به چشم می خورد. خصوصاً آنکه تعداد قابل توجهی از کارکنان با سابقه بیشتری در این مدرسه سالها هستند، طبیعتاً نزدیکی بیشتری به یکدیگر پیدا کرده اند. علاوه بر این، استفاده از نظرات دبیران بسیار برای مدیر و معاونین اهمیت دارد. در گذشته این روابط و بررسی شرایط به صورت حضوری انجام می شد؛ اما طی ماه های اخیر مباحثات کارکنان مدرسه در قالب فضای مجازی بیشتر صورت می گیرد و حتی مشورت کردن و ارائه نظر بیشتر است پیش مورد توجه قرار گرفته است.

دانش آموزان هنگامی که پا به مدرسه میگذارند با خود فرهنگ و شرایط گوناگون زندگی خانوادگی را به همراه می آورند و تاثیر این فضاهای زندگی خانوادگی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان بسیار زیاد است (کورینگان، ۲۰۰۰). لذا موقعیت می طلبد که مدرسه شرایط مناسبی را برای دانش آموزان فراهم کند تا از تنش های ممکن به دور باشند. از جمله راهکارهای موثر در تحلیل وضعیت هر دانش آموز، برقراری ارتباط با خانواده وی می باشد. در سال تحصیلی حاضر این ارتباطات به خاطر شرایط موجود کاهش یافته است، اما از بین نرفته اند و مدرسه همچنان سعی دارد از طریق تماس های تلفنی مسائل را با خانواده ها در میان بگذارد. همچنین همواره تماس هایی از طرف والدین با مدرسه گرفته می شود و آنها نیز مواردی را به اطلاع مدرسه می رسانند. علت تماس ها میتواند مختلف باشد مانند پرسیدن علت غیبت دانش آموز، درخواست مدرسه جهت حاضر شدن والدین در مدرسه، اطلاع رسانی در شرایط ویژه مانده بیماری و از طرف دیگر، اطلاع رسانی جهت گزارش علت غیبت فرزند در مدرسه، مطرح کردن مسائل حائز اهمیت و یا گزارش دادن اتفاقاتی که در کلاس درس افتاده و می بایست کادر مدرسه هم در جریان باشند. بیشتر تماس تلفنی صورت می گیرد اما در موارد خاص مدرسه می خواهد که والد دانش آموز به مدرسه بیاید و یک سری مطالب به صورت حضوری گفته شود. البته گاهی خود والدین به جهت انجام کارهای مختلف

مانند پرسش از وضعیت درسی فرزند خود به مدرسه می آیند. علاوه بر این ها، مدرسه مهدیه کانال های اطلاع رسانی در فضای شاد و تلگرام نیز دارد تا با سرعت بیشتری اطلاعیه ها را منتشر کند و برای شرایط ماه های اخیر این گزینه مناسبی است؛ چرا که همچنان والدین می توانند بر روی دانش آموزان نظارت داشته باشند. اگر این تعاملات ضعیف شود، آنگاه کنترل دانش آموزان از دست خانواده و مدرسه خارج می شود و این خود مشکلاتی را در پی دارد.

غالباً تعامل مدرسه با اداره در قالب اتوماسیون است و بخشنامه ها صرفاً از این طریق به مدارس ابلاغ می شوند؛ حتی برای کارورزی من هم نیاز به ارائه نامه کتبی نبود، زیرا خود اداره در لحظه نامه من را به مدرسه اتوماسیون کرده بود. خوشبختانه در سال های اخیر استفاده از فضای الکترونیک به طور چشمگیری افزایش یافته است و اگر هر چه بیشتر از این پتانسیل ها استفاده شود، آنگاه کارهای اداری مدرسه با سرعت و کیفیت بیشتری انجام می گیرند که این خود یک نقطه قوت محسوب می شود. در موارد بسیاری هم تماس تلفنی میان مدرسه و اداره گرفته می شود و اگر سوالی هست از این طریق پاسخ داده می شود و اما اگر این تماس نتیجه نداد مدرسه فردی را به اداره می فرستد و کارها حضوری دنبال می شوند.

در سالهای گذشته که وضعیت عادی بود غیبت و تاخیر دانش آموزان در دو ساعت اول روز در دفتر غیبت ها ثبت می شد و بعد از ساعت ۹ صبح در مدرسه با والدین دانش آموزان تماس می گرفت و علت را جویا می شد؛ که به نظر من حساسیت مدرسه نسبت به این مسئله بسیار به جا است. چرا که اگر دانش آموزان غفلت مدرسه را در این زمینه احساس کنند، آنگاه ممکن است از شرایط سوء استفاده کنند و در ساعات مدرسه در مدرسه حضور نداشته باشند. اما در شرایط فعلی نحوه بررسی حضور و غیاب هم تغییر یافته و به دلیل یکسری محدودیت ها از جمله نداشتن تلفن همراه و یا نداشتن نت، دانش آموز نتواند در یک ساعت و یا یک روز یا برای مدتی در کلاسها حاضر باشد. به طور کلی روند کار در فضای مجازی اینگونه است که، هر دبیر بعد از پایان ساعت درسی یک کلاس غیبت ها را در گروه غیبت های شاد وارد می کند و از طرف مدرسه تمام این غیبت ها در دفتری ثبت می شوند. بعد از دو یا سه روز که مشاهده شد یک دانش آموز تماماً غایب بوده است با والدین وی تماس گرفته می شود.

مدرسه دارای یک دفتر انضباطی می باشد که در آن هر دانش آموز یک کاربرگ دارد و در آن موارد انضباطی ثبت می شود. در بالای هر برگه مشخصات مختصری از دانش آموز است و بعد از آن قسمتی برای وارد کردن موارد انضباطی می باشد و در کنار آن قسمتی برای تعهد دادن دانش آموز زمانی که

موقعیت ویژه باشد، برای عدم ارتکاب مجدد به تخلف قرار دارد. البته مدرسه ابتدایی شروع سال تمام موارد انضباطی را به دانش آموزان تذکر می دهد و امسال به دلیل غیر حضوری بودن کلاس ها هیچگونه مورد انضباطی در دفتر ثبت نشده است. در پایان گزارش عکس از این دفتر قرار داده می شود. مدرسه مهدیه همانند دیگر مدارس دارای شورای دبیران، شورای مدرسه و شورای دانش آموزی است. شورای مدرسه شامل کادر اجرایی مدرسه یعنی مدیر و معاونین است که جلساتی را در خصوص موارد مختلف برگزار می کنند. از جمله این جلسات اخیراً جلسه ای برای تنظیم برنامه امتحانی تشکیل شد. شورای دبیران متشکل از مدیر یا یکی از معاونین با حضور معلمان می باشد که بجز جلسه ۱۳ شهریور، امسال تمام جلسات آن به صورت آنلاین در واتساپ برگزار شد. در این جلسات معلمان مسائل و مشکلات را عنوان می کنند و مدرسه آنها را بررسی می کند. شورای دانش آموزی هم با حضور معاون پرورشی مدرسه در کنار نمایندگان دانش آموزان تشکیل می شود. این نمایندگان در حدود ۱۰ تا ۱۵ نفر هستند که امسال تمام جلسات ماهیانه خود را به صورت آنلاین برگزار کرده اند. در سال های گذشته گزارشات تمام این جلسات مذکور در دفاتر به صورت مکتوب ثبت می شدند؛ اما به مرور زمان گزارشات در قالب فایل های الکترونیکی ذخیره می شوند و در سیستم قرار می گیرند.

در مجموع مدرسه مهدیه دارای سیستم اداری منسجمی است که توانسته به خوبی هم روابط درون سازمانی و هم برون سازمانی را مدیریت کند و با توجه به معاونین مسئولیت پذیری آن روند اجرایی به طور منصوبی به جلو می رود.

کد گذاری گزارش ساختاری

مضامین	عناوین	گزاره	کد
ساختار کلی مدرسه	شاکله درونی مدرسه	<p>۱. علاوه بر پرونده ها و سوابق خود مدرسه، فایل ها و پرونده های مدارس دیگری که تخریب شده اند یا از بین رفته اند هم وجود دارند.</p> <p>۲. به علت جمعیت مدرسه که ۵۷۱ دانش آموز را در خود دارد، ساختار مدرسه چارت متناسب خود را دارد.</p> <p>۳. در راس مدیریت این مدرسه، خانم باغبان بهار، هستند که بعد از ایشان معاونین قرار دارند.</p> <p>۴. با توجه به جمعیت مدرسه مهدیه دو معاون آموزشی دارد.</p> <p>۵. کادر مدرسه با در نظر گرفتن کادر اجرایی، کادر خدماتی و دبیران شامل ۷۰ عضو می باشد که تعداد قابل ملاحظه ای است...</p> <p>۶. ... هر عضو شرح وظایف خاص خود را دارد.</p> <p>۷. استفاده از نظرات دبیران بسیار برای مدیر و معاونین اهمیت دارد.</p> <p>۸. مدرسه دارای یک دفتر انضباطی می باشد که در آن هر دانش آموز یک کاربرگ دارد و در آن موارد انضباطی ثبت می شود.</p> <p>۹. مدرسه مهدیه همانند دیگر مدارس دارای شورای دبیران، شورای مدرسه و شورای دانش آموزی است.</p> <p>۱۰. در سال های گذشته گزارشات تمام این جلسات مذکور در دفاتر به صورت مکتوب ثبت می</p>	۱

		شدند؛ اما به مرور زمان گزارشات در قالب فایل‌های الکترونیکی ذخیره می‌شوند و در سیستم قرار می‌گیرند.	
وضعیت خوب ارتباطی داخلی	نحوه برخورد اعضا مدرسه با یکدیگر	<p>۱. ... بلکه ابتدا کادر سعی در یافتن ریشه مشکل دانش آموزان تلاش می‌کنند و اصطلاحاً از در دوستی وارد می‌شوند.</p> <p>۲. از طرف دیگر شاگردان گستاخی وجود دارند (به اصطلاح خانم قهرمانی) که نمی‌توان آن‌گونه با آنها رفتار کرد در واقع این برخورد در آنها اثر پذیر نیست... در این گونه موارد اعضای مدرسه بسیار جدی و قاطع برخورد می‌کنند و گاهی نیاز است که والدین دانش آموزان به مدرسه مراجعه کنند.</p> <p>۳. ... به طوری که نه رابطه اقتدار گرا بلکه صمیمانه در این مدرسه به چشم می‌خورد.</p> <p>۴. ... البته مدرسه ابتدایی شروع سال تمام موارد انضباطی را به دانش آموزان تذکر می‌دهد.</p>	۲
وضعیت خوب ارتباطی خارجی	نحوه برخورد اعضا مدرسه با اولیا	<p>۱. در سال تحصیلی حاضر این ارتباطات به خاطر شرایط موجود کاهش یافته است، اما از بین نرفته‌اند و مدرسه همچنان سعی دارد از طریق تماس‌های تلفنی مسائل را با خانواده‌ها در میان بگذارد.</p> <p>۲. همچنین همواره تماس‌هایی از طرف والدین با مدرسه گرفته می‌شود.</p> <p>۳. البته گاهی خود والدین به جهت انجام کارهای مختلف مانند پرسش از وضعیت درسی فرزند خود به مدرسه می‌آیند.</p>	۳

<p>وضعیت خوب ارتباطی خارجی</p>	<p>نحوه ارتباط با اداره</p>	<p>۴</p> <p>۱. غالباً تعامل مدرسه با اداره در قالب اتوماسیون است و بخشنامه ها صرفاً از این طریق به مدارس ابلاغ می شوند...</p> <p>۲. در موارد بسیاری هم تماس تلفنی میان مدرسه و اداره گرفته می شود</p> <p>۳. اما اگر این تماس نتیجه نداد مدرسه فردی را به اداره می فرستند و کارها حضوری دنبال می شوند.</p>	<p>۴</p>
<p>مجازی شدن یکسری فعالیتها</p>	<p>نحوه ارتباطات مجازی</p>	<p>۵</p> <p>۱. اما طی ماههای اخیر مباحثات کارکنان مدرسه در قالب فضای مجازی بیشتر صورت می گیرد...</p> <p>۲. مدرسه مهدیه کانال های اطلاع رسانی در فضای شاد و تلگرام نیز دارد تا با سرعت بیشتری اطلاعیه ها را منتشر کند...</p> <p>۳. به طور کلی روند کار در فضای مجازی اینگونه است که، هر دبیر بعد از پایان ساعت درسی یک کلاس غیبت ها را در گروه غیبت های شاد وارد می کند و از طرف مدرسه تمام این غیبت ها در دفتری ثبت می شوند.</p> <p>۴. ...امسال به دلیل غیر حضوری بودن کلاس ها هیچگونه مورد انضباطی در دفتر ثبت نشده است.</p> <p>۵. ...بجز جلسه ۱۳ شهریور، امسال تمام جلسات آن به صورت آنلاین در واتساپ برگزار شد.</p>	<p>۵</p>

راهنما:

<p>کد شماره سه: سبز رنگ</p>	<p>کد شماره دو: صورتی رنگ</p>	<p>کد شماره یک: آبی رنگ</p>
	<p>کد شماره پنج: زرد رنگ</p>	<p>کد شماره چهار: طوسی رنگ</p>

فصل پنجم

گزارش (روایتی) از وضعیت آموزشی مدرسه

یکی از ارکان اساسی در هر کشوری نظام آموزشی آن می باشد که این نهاد نه تنها نسل جوان فعلی بلکه نسل های آینده را نیز تحت تاثیر قرار می دهد. از موثرترین عوامل این نهاد بزرگ، معلم است که وظیفه اصلی تعلیم و تربیت بر عهده اوست. طبق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش معلم در اجتماع است که کرامت بالایی برخوردار است و در راه رسیدن جامعه به حیات طیبه، وظایفی چند را بر عهده دارد. این گزارش به بررسی وضعیت آموزشی کلاسهای تاریخ معاصر و تاریخ دو سرکار خانم سعیدیان در مدرسه مهدیه پرداخت است. در ابتدا باید توجه داشت که تمرکز اصلی این گزارش در دوران پیش از کرونا و جمع آوری اطلاعات از زمانی است که شرایط عادی بود. همچنین در آن به شرایط فعلی و تحلیل آن نیز پرداخت خواهد شد.

همانطور که قبلاً گفته شد، مدرسه مهدیه یکی از مدارس هیئت امنایی ناحیه ۲ همدان است که دانش آموزان منطقه بدون نیاز به هیچ گونه آزمون ورودی در آن ثبت نام می کنند. از طرفی به دلیل تعداد بالای مدارس خاص در سطح شهرستان که آموزان ممتاز به آن مدارس می روند و طبیعتاً دانش آموزانی در حد متوسط و یا ضعیف در مدارس هیئت امنایی تحصیل می کنند. اما باید توجه داشت که حتی در این مدارس هم شاگردان برتری وجود دارند که در آزمون سراسری و امتحانات نهایی موفق هستند. با در نظر گرفتن این مسئله و نیز مشاهدات خود من از عملکرد شاگردان مادرم در این سال ها و مصاحباتی که با خانم سعیدیان انجام دادم، عموم دانش آموزان این مدرسه در سطح متوسط و رو به پایین هستند. در این باره خانم سعیدیان گفتند که سطح تحصیلی دانش آموزان خصوصاً از دو مسئله ناشی می شود: (۱) بهره هوشی (۲) آموخته های قبلی. دانش آموزان که در آزمون های استعداد یابی نمره کافی را کسب می کنند به مدارس خاص منتقل می شوند، پس طبیعتاً از بعد آی کیو نتوان گفت که توزیع درستی میان مدارس صورت گرفته است. به علاوه یکی از دغدغه های هر معلم توانا و مسئولیت پذیر این است که آیا دانش آموزان، سال های تحصیلی گذشته مطالب را به خوبی فرا گرفته اند؟ آیا قادر به فهم مطالب جدید هستند؟

متأسفانه در سال های اخیر به دلیل کم توجهی خود دانش آموزان و قصور تعدادی از معلمان شاگردان فقط پایه های تحصیلی را اسما طی می کند که خود این مسئله منجر به تربیت نسل و مادران و پدرانی

کم سواد در جامعه می شود. در اینجا باید توجه داشت که معلمان نیز زمانی که می بینند دانش آموزان کسب فهم ندارند، چاره‌ای ندارند جز آنکه مطالب را محدود کنند. پس از نظر خود من باید یکسری بازبینی نسبت به محتوای کتب درسی صورت بگیرد چرا که مطالب در حجم زیاد و سطح بالا در حوزه توانایی درسی از دانش آموزان است، نه مناسب برای تمام آنها. البته در سال‌های اخیر با ایجاد نظام آموزشی نوین حجم دروس کاهش یافته که، اگر مشکلات پدیده این نظام نیز برطرف گردد آنگاه تاثیر آن را در جامعه خواهیم دید؛ همانطور که در ژاپن با همین سیستم مشغول به آموزش هستند اما با گزینش محتوای درسی کاربردی و صحیح توانستند نتیجه مطلوب را به دست آورند.

در کلاسهای تاریخ خانم سعیدیان افراد کوشا و توانا در پایه دوازدهم بیشتر از ۵ نفر نمی شود و در کلاس های دهم و یازدهم (که شرایط بدتر است) از دو یا سه نفر بیشتر نمیشوند. خصوصاً پایه دهم که امسال وارد دوره متوسطه دوم شده‌اند در حالی که رنگ مدرسه را ندیده‌اند و چون است سن پایین تری هستند، نیاز به نظارت و هدایت بیشتری از طرف معلم دارند. به تفکیک رشته هم، طبق صحبت‌های خانم سعیدیان، وضعیت رشته ریاضی در سال های اخیر بسیار نامناسب شده است و در رشته انسانی نیز اوضاع خراب است.

«برای دانش آموز جزیره ناشناخته نباشید». این جمله‌ای است که یکی از اساتید خانم سعیدیان در دوران دانشجویی وی گفته است و بعد از گذشت بیشتر از ۲۵ سال، هنوز خانم سعیدی آن نکات مهمی که اساتید ایشان گوشزد کرده‌اند را به یاد دارند. زمانی که ایشان داشتند از تجربیات خود می‌گفتند خیلی خوشحال بودم که از نسلی به نسل دیگر از معلمان، آنها یکدیگر را آگاه می‌کنند. شاید در آینده نوبت من باشد که دانش و تجربیات خود را در اختیار معلم دیگری بگذارم که این مایه افتخار من است.

هرسال خانم سعیدیان در ابتدای سال تحصیلی و اولین دقایق ورود به کلاس جدید خود را معرفی می‌کند. این اولین دیدار به گفته استاد طاهری، از اساتید دانشگاه فرهنگیان، مهم ترین دیدار است. در واقع، سنگ بنای رابطه شاگرد و معلمین در اولین جلسه گذاشته می شود. خانم سعیدیان در این صحبت‌های خود، به معرفی نام، دانشگاه محل تحصیل و اطلاعاتی از این قبیل می پردازد. البته نکته جالبی که در این لحظه گفتند این بود که در این مواقع باید انتظار سوال های نامربوط از دانش آموزان را داشت. مثلاً بعد از این که کمی از خود می‌گوییم می‌پرسند که «خانم شوهرتان چه کاره است؟» این توانایی معلم است که در عین احترام جلوی چنین سوالاتی را بگیرد. خود پاسخ خانم سعیدیان بود: «فعلاً شوهرم قصد ازدواج ندارد». این جمله به نظر من هم طنزآمیز است و هم محکم؛ چرا که دانش

آموزان می فهمند با چه معلمی طرف هستند. مسئله بعدی در صحبت های آغازین پایین خط قرمزها است از همان اول انتظارات خود را برای دانش آموزان مشخص کرد. از توصیه های اصلی ایشان به من این بود که روز اول دانش آموزان را آگاه کن که اگر از همان اول تکلیف کلاس را مشخص کنی، آنگاه در وسط کار دچار مشکل و تضاد نخواهی شد.

نحوه شروع کلاس هم به این صورت است که پنج، شش دقیقه اول به سلام و احوالپرسی و حضور و غیاب سپری می شود به صورتی که جویی گرم در آغاز کلاس باشد. بعد از آن به مدت حدود ۵ دقیقه رفع اشکال صورت می گیرد یعنی خانم سعیدیان می پرسد که «بچه ها از درس قبل مشکلی ندارید؟» و در این زمان آن خود معلم خلاصه ای از مطالب را بازگو می کند. بعد از آن نوبت به پرسش کلاسی می رسد که اکثر اوقات دانش آموزان پای تخته می آیند تا سوالات را جواب بدهند و خانم سعیدیان، کمتر از دانش آموزان در حالی که روی صندلی خود هستند سوال می پرسند. اگر فرصت محدود باشد تعداد پرسش ها بیشتر از ۴ نفر نمی باشد و اگر فرصت بیشتری آن جلسه وجود داشته باشد از ده تا دوازده نفر، سوال پرسیده می شود. نحوه پرسش هم به این صورت است که تا زمان تست همه دروسی که ما بین تست قبلی و تست بعدی درس داده می شوند، در پرسش آورده می شوند حتی در حد یک سوال. در روانشناسی یادگیری خصوصاً آنچه نظریه پردازش اطلاعات به آن تاکید دارند، آن است که با تمرین و تکرار اطلاعات از حافظه کوتاه مدت به حافظه بلند مدت منتقل می شوند.

در رشته انسانی معلم از محدودیت بیشتری برای انتخاب روش تدریس مواجه است. روشها و فنون تدریس به دو دسته کلی تقسیم می شوند: (۱) روش های سنتی که در گذشته های دور به کار رفته اند. (۲) روش های مبتنی بر یافته های روان شناسی هنر و علم آموزش که به طور عمده از قرن بیستم به بعد تکوین یافته اند به روش های جدید شهرت دارند (امان الله صفوی، ۱۳۸۲). روش های جدید بسیاری در دنیا در حال استفاده است که به رشد خلاقیت و یادگیری بهتر دانش آموزان کمک می کنند. اما در میان این روشها، روش توضیحی و روش سخنرانی در جامعه ما، خصوصاً در میان رشته انسانی بیشترین میزان کاربرد را دارند. چنین روش هایی معلم محور اند لذا دانش آموزان فرصت گفتگوی پیدا نمی کنند.

طبق چیزی که من از گفتگو با خانم سعیدیان دریافتم، ایشان هم برای ارائه محتوای اصلی کتاب از این روش ها استفاده می کنند و خودشان مطالب را برای دانش آموزان توضیح می دهند. اما نکته قابل توجه برای من در کلاس ایشان این بود که به شاگردان فرصت تحلیل تاریخ داده می شد. خانم سعیدیان گفتند که دانش آموزان به مطالب غیر درسی توجه بیشتری نشان می دهند پس ایشان هم از این فرصت برای

ایجاد گفتگوهای تحلیلی استفاده می‌کند و در کلاس درس تاریخ خصوصاً تاریخ معاصر، بحث سیاسی صورت می‌گیرد و این از نظر من امتیاز بزرگی است. اگر دانش آموزان درس‌ها را صرفاً در سطح دانش و بگیرند، آنگاه یادگیری دوام نمی‌یابد. پس بهتر است کاری کرد که دانش آموزان در سطوح بالاتر شناختی مطالب را فرا بگیرند و درسی چون تاریخ صرفاً جنبه حفظی بودن به خود نگیرد. خود این مجال بحث در کلاس مزیت‌های بسیاری دارد که من به دو مورد آن اشاره می‌کنم: (۱) یادگیری در سطح فهم و در صورت امکان بالاتر از آن تا ارزیابی و مقایسه می‌تواند رخ دهد؛ چرا که خود دانش آموزان هستند که نظرشان را نسبت به علت، روند و پیامدهای رویدادهای تاریخی بیان می‌کنند و قوه تفکر آنها تقویت می‌شود. (۲) دانش آموزان در کلاس منفعل نیستند بلکه در کنار معلم در پیشبرد مباحث نقش دارند و این باعث می‌شود دانش آموزان احساس کنند نظرشان برای معلم مهم است و دیگران دارند به او گوش می‌دهند. اگر دانش آموزان در کلاس فرصت داشته باشند نظرات خود را آزادانه بازگو کنند، آنگاه قدرت سخنوری و اعتماد به نفس آنها نیز افزایش می‌یابد. صفوی معتقد است که روش بحث در کلاس به رشد تفکر در دانش آموزان توسعه، اشتغال ورزید دانش آموزان به فعالیت‌های یادگیری و ارتقای مهارت‌های مهم ارتباطی و اندیشیدن منجر می‌شود (امان‌الله صفوی، ۱۳۸۲). به کارگیری این روش توسط خانم سعیدیان با یک پرسش آغاز می‌شود یعنی خودشان بحثی را پیش می‌کشند و سوالی را در ذهن دانش آموزان ایجاد می‌کنند، بعد دانش آموزان آن مسئله برای ایشان مطرح می‌شود؛ چیزی که کمتر ما در مدارس خود دیده ایم و اصطلاحاً بیشتر حفظ طوطی وار مطالب مشاهده شده است.

از جمله اختیارات معلم، وضعیت درون کلاس است طبق گفته خانم سعیدیان، متعلق به معلم است. یکی از مسائلی که ایشان دلسوزانه به من گفتند این بود که «اجازه نده کسی به جای تو در کلاس تصمیم بگیره». این بحث مفصل است و در ادامه به آن می‌پردازم. زمانی که به دانش آموزان فرصت اظهار نظر آزادانه داده می‌شود بعضی از آنها شروع می‌کنند به حرف‌های تند سیاسی زدن و سعی دارند که افزار کلاس را از دست معلم در بیاورند. در طول صحبت‌های مختلفی که با خانم سعیدیان داشتم از جملات زیبای استفاده می‌کردند که ای کاش این گفتارها و رفتارها را من حضوری در کلاس درس تجربه می‌کردم. یکی از این جملات این بود که «معلم باید در عین شناور بودن ماهیگیری هم باشد». بدین معنی که معلم در عین همراهی با دانش آموزان نباید اجازه بدهد کنترل وضعیت از دستش خارج شود، بلکه با مدیریت خود تعادل را حفظ نماید. از تکنیک‌های کاربردی برای خاتمه دادن به مسائل بدون هیچ گونه کنش و واکنشی نگاه‌های معنا دار است که یک معلم توانمند بسیاری از مضامین را با همین نگاه

ها به شاگردان منتقل می‌کند و من نیز به شخصه به اهمیت این مسئله هم از نگاه یک شاگرد به هم از نگاه یک معلم واقف هستم.

بحث دیگر در باب تصمیم‌گیری، دخالت‌های مدیر و کادر مدرسه در کلاس است. خانم سعیدیان به هیچ وجه اجازه نمی‌دهد که مشکلات پیش آمده در درون کلاس به بیرون برود و کسی از خارج مسئله را حل کند؛ زیرا اگر این اتفاق بیفتد، آن گاه تا آخر سال نمی‌شود شاگردان را کنترل کرد و یک ذهنیت «عدم صلاحیت معلم» در آنها ممکن است شکل بگیرد. کس معلم باید اقتدار لازم را داشته باشد و کلاس خود را به درستی مدیریت کند. علاوه بر موارد ذکر شده، معلم مقتدر اجازه نمی‌دهد به این راحتی، مدرسه کلاس درسش را به علل مختلف و برنامه‌های فوق‌العاده تصاحب کند. خانم سعیدیان با گفتن جملاتی چون «درس عقب می‌رفته اگه این جلسه تشکیل نشه» و امثالهم نشان می‌دهد که برای برنامه خود ارزش قائل است و مدرسه باید این موضوع را درک کند. من از این نکته خیلی خوشم آمد زیرا باعث می‌شود تکلیف معلم با همه مشخص باشد و که درس و کار خود بی ارزش شمرده نشود.

برای خانم سعیدیان گرم گرفتن با بچه‌ها خیلی مهم است زیرا او معتقد است که متأسفانه نوجوانان ما از طرف خانواده و جامعه شنیده و دیده نمی‌شوند؛ حالا فقط مدرسه می‌ماند که باید فرزندان کشور را در آغوش بگیرد و اگر معلم نسبت به وضعیت روانی آن‌ها غافل باشد، دیگر کسی نیست که با دانش‌آموزان همراهی کند. پس به آنها اجازه بروز احساساتشان در حد معقول داده می‌شود مثلاً وقتی می‌گویند «خانم دوستت داریم». اما باید دقت داشت که خیلی نباید درگیر این رفتارها شد و ایشان سعی نمی‌کنند اصطلاحاً توی ذوق بچه‌ها بزنند که سر شکسته شوند. در نتیجه می‌توانم بگویم که تعامل معلم و دانش‌آموزان، دوستانه و در عین حال اقتدارگرا است و نه احساسی یا خشک و جدی. در زمان عصبانیت هم نباید اجازه داد حرمت‌ها شکسته شود بلکه روش خانم سعیدی آن این است که، در آن لحظه سکوت می‌کند و بعد از چند لحظه در حد یک دقیقه به نصیحت می‌پردازد. این اقدام باعث می‌شود بچه‌ها به گذشته کار خود پی ببرند و عذرخواهی کنند.

افزون بر ژنتیک، محیط عامل تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری شخصیت انسان است. نام دانش‌آموزان دارای تفاوت‌های فردی هستند و علم روانشناسی بسیار به این مسئله، خصوصاً در زمینه آموزش، تاکید دارد. یکی از نمونه‌هایی که خانم سعیدیان برایم تعریف کرد دختری بود که از پایه دهم شاگرد ایشان بوده است و الان در کلاس دوازدهم مشغول تحصیل می‌باشد. این دختر در کلاس دهم بسیار خجالتی بود و خیلی کم حرف می‌زد و به ندرت رفتار خاصی از او دیده می‌شد. این فرد توجه معلم را به خود

جلب کرد و خانم سعیدیان سعی کرد با نزدیک شدن به او، علت را ریشه یابی و به دنبال راه حل بگردد. توضیحات زیادی درباره علت رفتار آن دانش آموز به من داده نشد، اما با توجه خانم سعیدیان به او، کم کم وارد هم صحبتی با گروه های مختلف شد و به تدریج با همه بچه های کلاس ارتباط گرفت. **برای اولین بار خانم سعیدیان از او خواست تا کنفرانس بدهد و باورش نمی شد که بخواهد این کار را بکند؛** اما با تشویق های خانم سعیدیان پای تخته آمد و درس را داد. او هم اکنون از دانش آموزان برتر کلاس است که با دیگر ممتازان رقابت می کند.

از دیگر صحبت های خانم سعیدیان این بود که در هر کلاس باید ستاره دارها را شناخت و این این افراد کسانی اند که در کلاس زیبایی چشمگیری دارند، نفرات که درس خوان هستند، افراد برتر، کسانی که در کلاس خیلی شلوغ می کنند و یا حتی کسانی که همیشه ساکت و آرام هستند. هر فرد ویژگی های منحصر به فرد خود را دارد اما این گروه ها نیاز به نگاه ویژه دارند. به عنوان مثال در یک کلاس ۳۰ نفره ۲۰ نفر از دانش آموزان معمولی هستند و چالشی ندارند اما ۱۰ نفر هستند که باید رفتار خود را با آنها تنظیم کنیم تا بتوانیم به درستی روند تربیت را پیش ببریم.

کلاس های درس حضوری، همانطور که قبل تر گفته شد، خانم سعیدیان مطالب اصلی را می گویند. **بیشتر جلسات دانش آموزان کنفرانس می دهند و قالب آنها در ارائه پاورپوینت است.** در حد دانش آموزان متوسطه کنفرانس ها به ارائه مطالب کتاب و تلاش در جهت درست رساندن مطلب است و چون هنوز بچه ها به مهارت کافی دست نیافته اند، نیاز است که خانم سعیدیان خودشان نیز توضیحاتی بدهند. اما برای این که دانش آموز فکر نکند که کار ناقصی انجام داده از روش هایی استفاده می کند تا به خوبی هم درس پوشش داده شود و هم دانش آموز از کار خود مطمئن باشند. مثلاً می گویند «خوب تا دوستتون استراحت کنه منم یه نتیجه گیری از این صحبتش داشته باشم». و یا در پایان حتی اگر هم نصب مطالب را گفته بود میگویند «آفرین همه مطالب رو به خوبی توضیح دادی». این حرف معلم هم از نظر آموزشی و هم از جهت اجتماعی بسیار موثر است زیرا هم دانش آموزی ارائه هرچه بهتر درس آن ها را خوب می خواند و حتی ممکن است از منابع غیر درسی هم کمک بگیرد و نیز به دانش آموز این فرصت داده می شود که بتواند در برابر جمعی از همسالان صحبت کند و اعتماد به نفس و بالا برود.

بنابراین، کار جمع بندی مطالب اصلی بر عهده خود معلم است که نگذارد یادگیری ناقص صورت گیرد. از میان کلاسهای رشته های نظری، دانش آموزان کلاس های انسانی علاقه بیشتری به کنفرانس دادن دارند.

یکی از رویدادهای کلاس خانم سعیدیان که پیش تر هم اشاره کردم، بحث در کلاس است. اما معلم باید مهارت داشته باشد که بحث از کنترل خارج نشود چرا که هم از نظر اداری و حراستی دچار مشکل می شود و هم ذهن خام دانش آموزان ممکن است تحت تاثیر یک سری حرف ها قرار بگیرد. در پایان کلاس اگر وقت اضافه می آمد خانم سعیدیان کلاس را رها نمی کرد، بلکه موضوعی را مطرح کرد می کرد که برای دانش آموزان طرح سوال شود؛ اما در برخی موارد نباید خیلی موضوع را ادامه داد بلکه می بایست نتیجه گیری از یک سری حقایق را به عهده دانش آموز زرنگ گذاشت، اگر خواست می تواند دنباله کار را با جرعه ای که معلم در ذهن او زد، پی بگیرد. در این میان اصطلاحاً برخی از دانش آموزان می خواهند از آب گل آلود ماهی بگیرند و حرف هایی به راه می اندازند که معلم تیز باید سریع آنها را جمع کند. مثلاً خانم سعیدیان می گوید «بچه ها اینا چیزایی که شما میدونید من میدونم» و یا «تکرار اطلاعات ممنوع»؛ طبق گفت ایشان معلم باید هنرمند باشد و موقعیت ها را از هم تشخیص دهد.

درباره بحث تشویق و تنبیه هم، استفاده از تشویق کلامی یکی از شیوه های موثر است. با توجه به شناخت محدودی که من از خانم سعیدی آن به دست آوردم ایشان در عموم فردی جدی به نظر می رسد، حال اگر این فرد جدی و مختلف در یک کلمه تشویقی و محبت آمیز به یک دانش آموز بگویند، قطعاً بسیار اثرگذار است. کلماتی مانند آفرین، خیلی خوب بود از صحبتت خوشم اومد. یک روش دیگر، نمره مثبت است که به نظر من هم خیلی تاثیرگذار است. البته نباید ملاک نمره باشد اما طبق نظر رفتار گرایان محرک ها هستند که پاسخ ها را در افراد بر می انگیزند نمره مثبت یکی از محرک های قوی است که شاگردان نسبت به آن واکنش نشان می دهند. مثلاً اگر خانم سعیدیان نظر و تحلیل دانش آموزی را قوی به حساب آورد می گویند که به خاطر این تحلیل است یک نمره مثبت گرفتی. برف از دانش آموزان واقعاً قدرت ادراکی و تحلیلی بالایی دارند.

در باب تنبیه، خانم سعیدیان گفتند که من تنبیه نمی کنم اما اگر مسئله باشد تذکر می دهم. یک جمله گفتند که برای من جای بحث دارد؛ تشویق و تنبیه ها فردی. در بسیاری از موارد این درست است خصوصاً در جوامعی که گوناگونی در افراد و آرا وجود دارد. در برخی جوامع مثل کلاس درس در به نظر من تنبیه نیز باید گروهی باشد چون جنبه تربیتی دارد. البته باید بیان کنم که تنبیه در صورتی که به شخصیت دانش آموز توهین شود به هیچ وجه قابل پذیرش نیست. در تمام سال هایی که کاراته کار کرده ام، اگر کسی قصور می کرد همه تنبیه میشدیم و البته چون در این مواقع همه مسئولیت کار خود را می پذیرند میزان اشتباهات بسیار کم می شد و کسی نمی خواست دیگران را به در دسر بیندازد. در

آن زمان ها خودم هم جزو همین افراد بودم و در درون یک تیم به هیچ وجه به خودم اجازه نمی دادم سر تمرین کم بیاورم و شاید خیلی فلسفه این تنبیه گروهی را درک نمی کردم. اما زمانی که خودم یکی از ارشدان باشگاه شدم و سر تمرینات مثلاً این جمله را می گفتم که «اگر دست کسی بیفتد همه یک دقیقه بیشتر باید حرکت را انجام بدهید» حس تعهد را در چهره هنرآموزان می دیدم. درست است که نباید با بی ملاحظگی به همه با یک چشم نگاه کرد اما زمانی که دیده می شود موقعیت برابری برای همه وجود دارد، نه تنها جسم آنها بلکه روحشان را باید پرورش داد. کمتر پیش می آمد کار به آن یک دقیقه اضافی بکشد چون این همه تلاش خود را می گذاشتند. بیشتر از یک سال است که مشغول به تدریس هستم اما از این روش خیلی کم استفاده می کنم شاید در مجموع دوبار چنین جمله ای را گفته باشم چون اصلاً نیازی به آن نبوده، وقتی میبینم همه تلاش خود را می کنند نمی خواهم آنها را از درس و یا از دوستانشان خسته کنم؛ چرا که اگر مداوم ببینند به خاطر کم کاری دیگری مجازات می شوند، دلزده می گردند. اما بار دومی که این کار را کردم و حدود یک ماه پیش بود که گفتم «اگر ببینم این جمله رو کسی اشتباه بگه همه باید تکلیف انجام بدید»، با یک اتفاق جالب مواجه شدم. یکی از بچه ها کمی در آن جمله گیر داشت و بقیه بچه ها دیدند که ممکن است اشتباه کند، به او کمک می کردند و طوری او را راهنمایی می کردند که از نظر من تقلب حساب نشود و با مشارکت هم بالاخره او توانست جمله را بگوید و یاد گرفت؛ در آخر همه خوشحال بودند که هیچکس اشتباه نگفت. در اینجا هدف چیزی بالاتر از یادگیری است چرا که من یا هر معلم یا مربی می تواند دوباره مطلب را بگویند اما کار گروهی بچه ها، شاید خودشان هم متوجه نشوند، ارزشمند است و سبب ارتقای تیم می شود.

به دلیل اینکه مدرسه مهدیه یک مدرسه هیئت امنایی است دانش آموزان خانواده های مختلفی به آنجا می آیند و همانطور که در گزارش های قبلی هم اشاره شد تعداد کسانی که مشکل خانوادگی از قبیل ضعف وضعیت مالی، اعتیاد پدر خانواده، بیکاری و بی سرپرستی رنج می برند کم نیست. طبیعت آن این شرایط بر روی وضعیت تحصیلی دانش آموزان بی تاثیر نیست. خانم سعیدیان می گوید که گاهی نمره برخی خیلی پایین می آید و او اصلاً در جمع به روی دانش آموز نمی آورد که علت قضیه چیست، بلکه او را صدا میزند تا در کنار میز معلم با هم صحبت کنند. دانش آموزان در این مواقع به بیان علت می پردازند؛ برای خیلی از آنها مشکلات زندگی فرصت مطالعه را برای دانش آموزان سلب می کند. در این مواقع خانم سعیدیان با دلگرمی دادن به آنها می خواهد که دوباره تلاش کنند؛ به عنوان مثال میگویند که «درسته ماما بابا با هم دعوا می کنند اما چون باید بذاری این شرایط جلوی درس خوندنت رو بگیره تو میتونی با درس خوندن در آینده موفق بشی پس بهت فرصت میدم هفته آینده با زمین درسا ازت می پرسم

نامیدم نکنی ها». بدرستیکه هفته بعد دانش آموز درس را می خواند و جواب اعتماد معلم خود را به خوبی می دهند. اصغری پور نیز در کتاب مشاوره با دانش آموزان در مدارس به اهمیت بحث مشاوره توسط معلم بسیار پرداخته است، به طوری که معلم در صورتی که این توانایی را داشته باشد بسیار می تواند مثمر ثمر باشد (۱۳۸۳).

درسال تحصیلی فعلی که آموزش در شبکه شاد صورت می گیرد، این ارتباط به صورت قبل وجود ندارد و شرایط حتی از نظر روانی برای دانش آموزان سخت شده است. در وضعیت فعلی خانم سعیدیان اگر تخطی در رفتار دانش آموزی ببیند، به پیوی او می رود و علت را جویا می شود. به عنوان مثال دو هفته پیش یکی از دانش آموزان مدام با نظرات بی مورد سعی در تحریک دیگر بچه ها داشت، در این موقع خانم سعیدیان به پیوی رفت و گفت «دختر خوب چرا نمی خواهید درس را بپرسم؟ مگه که پرسش کلاسی ایرادی داره؟» و آن دختر دیگر نتوانست ادامه دهد و از خانم عذرخواهی کرد. این مورد به من نشان داد که حتی در فضای مجازی هم میتوان ارتباط را حفظ کرد حتی اگر محدود باشد. از دیگر مواردی که سبب می شود خانم سعیدیان در پی وی به دانش آموزان پیام دهد، غیبت های کلاسی تلاش کم و در نتیجه نمره پایین است که شاید همین پیام های دونفره حکم کناره میز معلم را داشته باشد.

برای این چند ماه که من در کلاس های آنلاین خانم سعیدیان شرکت کردم، نتوانستم از درون جریانات کلاس چیز زیادی برداشت کنم چون اتفاقی نمی افتاد و فقط پیام های نوشتاری و بعضاً صوتی منتقل می شد. معلمان این وضعیت را ناامید کننده می دانند. در این کلاس ها روند به این صورت بود که خانم سعیدی آن یک پیام «سلام صبح بخیر» در آغاز کلاس می فرستاد و بعد بات حضور و غیاب در گروه قرار داده می شد و افراد آنلاین حضور خود را ثبت می کردند و بعد از آن احوالپرسی مختصری صورت می گرفت. خانم سعیدیان در قالب پیام های جداگانه از دانش آموزان سوال می پرسیدند به عنوان مثال «کودتای ۳۰ تیر به چه علت اتفاق افتاد؟ غیاثوند»

هر دانش آموزی پاسخ های خود را می نوشت کمتر پیش می آمد که فایل صوتی برای پاسخگویی فرستاده شود. بعد از گذشت نیمی از کلاس، خانم سعیدیان فایل های صوتی درس بعد را در گروه قرار می داد و از دانش آموزان می خواست تا جلسه بعد درس را مطالعه کنند. عموماً تعداد این فایل ها پنج یا شش عدد بود که ابتدأً مختصری از درس جلسه گذشته بیان می شد و سپس پس در این جلسه مفصل بحث می شد. در میان توضیحات، خانم سعیدیان پرسش های مهم را به بچه ها می گفت تا علامت بزنند و همچنین پاسخ سوالات پایان درس را نیز جواب میداد. در آخر با نوشتن تاریخ جلسه آن روز به پایان می رسید

و بیشتر شاگردان خسته نباشید می گفتند و خداحافظی می کردند. آنطور که من یافتم، معلمان چون تدریس در فضای مجازی را دوست ندارند طبیعت کار کردن با آن مورد پسند آنها نیست و یکی از نشانه های آن مختصر گویی است؛ به طوری که خیلی با بچه ها صحبت نمی کنند و پیام ها کوتاه است. سال تحصیلی گذشته من خیلی با مادرم کار کردم که در فضای مجازی الفاظ تشویقی بیشتری به کار ببرد چراکه نوشتار صرف به خودی خود کلاس را خشک میکند اما در اوایل مورد استقبال مادر من نبود. مثلاً اگر دانش آموزی را در مدرسه فقط به نام خانوادگی صدا می زد و بعد با حرکات صورت مطلبی را به او می گفت اگر هم این اتفاق در فضای مجازی بیفتد طبیعتاً برای دانش آموز سوال برانگیز است که چرا خانوم اینطوری با ما حرف می زند و جواب نمی دهد. الان من می بینم که مادرم همیشه مثل سال تحصیلی گذشته که من این کار را می کردم، دانش آموزان را با لفظ خانم صدا میزند مثلاً خانم ابراهیمی و وقتی که جواب درست می دهد تک تک آنها را ریپلای می زند و کلمه محبت آمیز همراه با چند تا ایموجی ارسال می کند. و سعی می کند تنوع دهد به طوری که به کسی می گوید احسنت، به دیگری درست گفתי و غیره. این عمل باعث می شود دانش آموز متوجه شود که برای معلم مهم است. در حالی که بر کلاس های مجازی خانم سعیدیان من در این رابطه ضعفی در کار می بینم به طوری که ایشان یک سوال می پرسند و علامت سوال می گذارند و بعد نام خانوادگی شخص را ادامه اش می نویسند، در نهایت هم بعد از پاسخگویی فقط از لفظ آفرین استفاده می کنند بدون هیچگونه ایموجی.

درس تاریخ نیازی به استفاده فراوان از امکانات آموزشی ندارد، شاید در مواردی ساده به استفاده از کامپیوتر خلاصه شود. خانم سعیدیان از همین تکنولوژی در کلاس استفاده می کند و علاوه بر پاورپوینت هایی که بچه ها ارائه می دهند، خود ایشان هم کلیپ ها و فیلم های چند دقیقه ای مرتبط با درس پخش می کنند. من الان که خاطرات دبیرستان را مرور می کنم، همان فیلم هایی که دبیر تاریخ برای من پخش می کرد، بسیار جذاب بود و درخواست بچه ها این بود که فیلم های بیشتری پخش شود؛ همچنین خودمان نیز سعی کردیم کلیپ های تاریخی پیدا کنیم تا در کلاس پخش شود. این اقدام معلم علاوه بر تنوع بخشی به روند کلاس، دانش و اطلاعات دانش آموزان را افزایش می دهد. حتی در سال تحصیلی گذشته که هنوز شبکه شاد راه اندازی نشده بود و کلاسها در تلگرام و واتس آپ بود، خانم سعیدیان با هم ویدیوها را برای دانش آموزان ارسال می کرد.

یکی از مواردی که می خواستم در موردش بدانم این بود که روابط در کلاس تاریخ همیشه به شکل شاگرد معلمی است که معلم پای تخته درس را می دهد و دانش آموزان هم باید گوش بدهند به طوری

که همگی پشت نیمکت هایی به صف و پشت سر هم هستند و یا اینکه کار گروهی و فعالیت های تیمی هم وجود دارد. کمی قبل تر در این باره توضیحاتی دادم، اما باید بگویم که خوشبختانه بحث کلاسی فقط آن نیست، بلکه خانم سعیدیان ابتدای هر سال در جلسه اول از دانش آموزان می خواهد که با توجه به گروه های دوستی که دارند گروه بندی شوند و اصلاً معدل سال گذشته در این خصوص اهمیت ندارد. ایشان به دانش آموزان می گویند که «ملاک من برای امسال معدل پارسال شما نیست و خودتان هر طور دوست دارید گروه های چهار یا پنج نفری تشکیل دهید، بینم امسال چی می کنید». خیلی وقتها من خودم تجربه کردم که اول سال گروه بندی می شدیم بعد تا آخر سال هیچ فعالیت گروهی نداشتیم. اما خانم سعیدیان از گروهها کار می خواهد و آنها می توانند روزنامه دیواری درست کنند؛ تحقیقات گروهی بخش مهمی از فعالیت دانش آموزان است. پاورپوینت و تدریس هم از جمله کارهای تیمی به حساب می آید؛ این در حالی است که متأسفانه در سال تحصیلی فعلی چنین فرصتی وجود ندارد.

خانم سعیدیان از شاگردان عملکردی نیز خواهند. به عنوان مثال اوایل سال همه باید خط زمان زندگی خود را بکشند و یا اینکه سوالی مطرح می شود و همه تا جلسه بعد باید به آن فکر کنند. انجام تحقیق بخش عمده فعالیت دانش آموزان به شمار می آید که خانم سعیدیان آن تاکید زیادی بر آن دارد. دانش آموزان باید در طول سال تحقیقاتی را با موضوعات انتخابی خود انجام دهند و در پایان سال باید پروژه کاملی از مجموعه تحقیقات خود ارائه دهند. این تحقیقات حتماً باید به صورت دستی نوشته شود و تایی قبول نیست. در این موقع که صحبت در رابطه با تحقیق می بود خانم سعیدیان به بچه ها می گفتند که «بچه ها نرید کافی نت محل بگید آقا میلاد به تحقیق برای ما بزن». نکته قابل توجه این است که خانم سعیدیان به آنها روش های فیش برداری و تحقیق را نیز آموزش می داد تا به درستی پروژه خود را انجام دهند. منابع آنها هم کتاب ها و مآخذ پایان کتاب درسی است. انجام این تکلیف تا در شرایط آموزش مجازی هم اجباری است و بخشی از نمره مستمر هر فرد به آن اختصاص می یابد.

خانم سعیدیان با توجه به طرح درس سالانه خود کتاب را به دو نیم برای ترم اول و ترم دوم تقسیم می کند متناسب با آن عمل می کند. در سال های اخیر به دلیل تغییراتی که مدام در محتوا و حجم کتب درسی صورت می گیرد معلمان مجبورند هر سال طرح درس خود را به روز کنند و البته باید سوالات جدید نیز تحقیق کنند، چرا که دیگر سوال های سال گذشته با کتاب امسال منطبق نیست.

در رابطه با ارزشیابی تکوینی باید گفت که تست هر سه یا چهار درس یک بار و یا اگر درس ها سخت بود بعد از دو درس گرفته میشود. نحوه سوالات هم بعد از مشورت کلاسی تعیین می شد؛ یعنی جلسه

قبل از آن، خانم سعیدیان از بچه‌ها می‌پرسید «نظرتان چیست که هفته آینده تست چهار گزینه ای داشته باشیم». هر ماه و هر دوره نوع تست فرق اگر مواقعی بچه‌ها می‌خواستند تست را لغو کنند خانم سعیدیان آن به هیچ وجه قبول نمی‌کرد، چون معتقد است که باید نشان داد معلم پای حرفش می‌ماند. در عین حال، او انعطاف‌پذیری نیز دارد و مواقعی که می‌بیند واقعاً شرایط مهیا نیست به طریق و بهانه‌ای دیگر، مثلاً با گفتن «خودم امروز تصمیم گرفتم تست رو بندازم جلسه بعد»، آن را لغو می‌کند. در زمان سوالات تشریحی معلم از دانش‌آموزان می‌خواست که برگه در بیاورند و سوالات را تک به تک پاسخ دهند؛ یعنی سوال یک گفته می‌شد و در زمان معینی باید پاسخ‌ها نوشته می‌شدند، بعد سوال دوم الی آخر به همین روند بود. در فضای مجازی از ارزشیابی تکوینی به این صورت است که چند سوال تشریحی در یک پیام نوشته شوند و در گروه ارسال می‌گردد. دانش‌آموزان فرصت دارند در سی دقیقه به آنها پاسخ دهند و جوابها را در پیوی ارسال کنند. این شیوه با نحوه ارزشیابی مادر من فرق دارد. من مدام در ذهنم با حالت مقایسه‌ای معلمان اطرافم را در نظر می‌آورم که بتوانم سنجش درستی نسبت به انواع شیوه‌ها داشته باشم. مادر من همیشه سوالات تستی و کوتاه پاسخ را در گوگل فرم طرح می‌کند که بعد از ۲۰ دقیقه نمره کسب شده، به هر یک از دانش‌آموزان اعلام می‌شود. بعد از آن یک سری سوالات تشریحی در یک فایل pdf در گروه بارگزاری می‌شود و دانش‌آموزان می‌بایست سوال‌ها را حل کنند و عکس آن‌ها را در گروه بفرستند. زحمت این کار برای معلم بیشتر است اما سنجش یادگیری در سطوح بیشتر و کامل‌تری صورت می‌گیرد.

ارزش‌یابی پایانی نیم‌سال تحصیلی درس تاریخ در ۲۴ دی انجام می‌گردد. خانم سعیدیان اعتقاد چندانی به بات‌آزمون‌ساز و دیگر برنامه‌های مشابه ندارد، پس سوالات چهارگزینه‌ای، جای خالی، صحیح غلط و تشریحی را در یک فایل pdf طرح کرده و در زمان امتحان در گروه قرار می‌دهند. دانش‌آموزان می‌بایست بعد از مدت معینی پاسخ‌ها را در پی‌وی ارسال کنند.

از ابتدای این ترم من خیلی نیازی به کارورزی نمی‌دیدم و چون از کودکی در در یک محیط فرهنگی بودن فضای درس و مدرسه برایم غریب نبود. نیز، چون خودم هم تدریس می‌کنم و تجربه مواجهه با شاگردان زیادی را دارم، حس می‌کردم که این گزارشات خیلی موثر نیستند. به طور مثال می‌گفتم که من به اندازه کافی در دوران مدرسه به نحوه ارتباطات درون مدرسه، فیزیک و ساختار آن توجه زیادی کرده‌ام؛ حتی می‌دانستم تک‌تک دوربین‌های مدار بسته در در کجاها قرار دارند، اگر خواهشی دارم سراغ چه کسی بروم، تعاملات مدیر مدرسه ما با اداره چگونه است و نیز اطلاعاتی که مادر پدر در اختیارم

قرار می‌دادند که مرا یک پله آگاه‌تر می‌کرد. اما برای نوشتن این گزارش باید صحبت‌های بیشتری با خانم سعیدیان میکردم و اینجا بود که واقعاً حس کردم ای کاش من سر کلاس واقعی ایشان بودم، چقدر لذت بخش است که این موارد را می‌دیدم و حس میکردم. من حتی روز اول کارورزی هم ذوق چندانی نداشتم اما الان که به پایان کارورزی ۱ نزدیک‌تر شدم و عمیق‌تر واقف به مسئله گشتم، متوجه شدم از چه تجربیات گرانبهایی به علت مجازی شدن و عدم امکان حضور در کلاسهای درس غافل مانده‌ام.

در این گزارش که هدف آن بررسی وضعیت آموزشی مدرسه بود، سعی شد فرایند یاددهی یادگیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد و مواردی است کلاس‌ها حضوری، پاره‌ای از توضیحات در خصوص آموزش مجازی بیان شد. قالب اطلاعات به دست آمده برای این گزارش از طریق مصاحبه با معلم راهنما می‌باشد. همچنین مشاهداتی که در طول یک ترم از کلاس‌های شبکه شاد داشته‌ام مرا در نوشتن این گزارش یاری کرد.

کد گذاری گزارش آموزشی

مضامین	عناوین	گزاره	کد
عملکرد نسبتاً نامطلوب تحصیلی	وضعیت تحصیلی دانش آموزان	<p>۱. ...عموم دانش آموزان این مدرسه در سطح متوسط و رو به پایین هستند.</p> <p>۲. خانم سعیدیان گفتند که سطح تحصیلی دانش آموزان خصوصاً از دو مسئله ناشی می شود: (۱) بهره هوشی (۲) آموخته های قبلی...</p> <p>۳. متأسفانه در سال های اخیر به دلیل کم توجهی خود دانش آموزان و قصور تعدادی از معلمان شاگردان فقط پایه های تحصیلی را اسما طی می کند...</p> <p>۴. در کلاسهای تاریخ خانم سعیدیان افراد کوشا و توانا در پایه دوازدهم بیشتر از ۵ نفر نمی شود و در کلاس های دهم و یازدهم (که شرایط بدتر است) از دو یا سه نفر بیشتر نمیشوند.</p> <p>۵. ... وضعیت رشته ریاضی در سال های اخیر بسیار نامناسب شده است و در رشته انسانی نیز اوضاع خراب است.</p> <p>۶. از میان کلاسهای رشته های نظری، دانش آموزان کلاس های انسانی علاقه بیشتری به کنفرانس دادن دارند.</p>	۱
فرایند یاددهی یادگیری	روش تدریس حضوری	<p>۱. هر سال خانم سعیدیان در ابتدای سال تحصیلی و اولین دقایق ورود به کلاس جدید خود را معرفی می کند.</p>	۲

		<p>۲. مسئله بعدی در صحبت های آغازین پایین خط قرمزها است از همان اول انتظارات خود را برای دانش آموزان مشخص کرد.</p> <p>۳. پنج، شش دقیقه اول به سلام و احوالپرسی و حضور و غیاب سپری می شود به صورتی که جویی گرم در آغاز کلاس باشد.</p> <p>۴. بعد از آن به مدت حدود ۵ دقیقه رفع اشکال صورت می گیرد یعنی خانم سعیدیان می پرسد که «بچه ها از درس قبل مشکلی ندارید؟»...</p> <p>۵. ...اکثر اوقات دانش آموزان پای تخته می آیند تا سوالات را جواب بدهند...</p> <p>۶. در رشته انسانی معلم از محدودیت بیشتری برای انتخاب روش تدریس مواجه است.</p> <p>۷. در کلاس ایشان این بود که به شاگردان فرصت تحلیل تاریخ داده می شد.</p> <p>۸. به کارگیری این روش توسط خانم سعیدیان با یک پرسش آغاز می شود یعنی خودشان بحثی را پیش می کشند و سوالی را در ذهن دانش آموزان ایجاد می کنند، بعد دانش آموزان آن مسئله برای ایشان مطرح می شود...</p> <p>۹. بیشتر جلسات دانش آموزان کنفرانس می دهند و قالب آنها در ارائه پاورپوینت است.</p> <p>۱۰. ...از روش هایی استفاده می کند تا به خوبی هم درس پوشش داده شود و هم دانش آموز از کار خود مطمئن باشند. مثلاً می گویند</p>	
--	--	--	--

		<p>«خوب تا دوستتون استراحت کنه منم یه نتیجه گیری از این صحبتش داشته باشم».</p> <p>۱۱. علاوه بر پاورپوینت هایی که بچه ها ارائه می دهند، خود ایشان هم کلیپ ها و فیلم های چند دقیقه ای مرتبط با درس پخش می کنند</p> <p>۱۲. کار جمع بندی مطالب اصلی بر عهده خود معلم است که نگذارد یادگیری ناقص صورت گیرد.</p> <p>۱۳. در پایان کلاس اگر وقت اضافه می آمد خانم سعیدیان کلاس را رها نمی کرد، بلکه موضوعی را مطرح کرد می کرد که برای دانش آموزان طرح سوال شود...</p> <p>۱۴. خانم سعیدیان گفتند که من تنبیه نمی کنم اما اگر مسئله باشد تذکر می دهم.</p> <p>۱۵. بلکه خانم سعیدیان ابتدای هر سال در جلسه اول از دانش آموزان می خواهد که با توجه به گروه های دوستی که دارند گروه بندی شوند...</p> <p>۱۶. خانم سعیدیان از گروهها کار می خواهد و آنها می توانند روزنامه دیواری درست کنند؛ تحقیقات گروهی بخش مهمی از فعالیت دانش آموزان است.</p> <p>۱۷. ...اوایل سال همه باید خط زمان زندگی خود را بکشند...</p> <p>۱۸. دانش آموزان باید در طول سال تحقیقاتی را با موضوعات انتخابی خود انجام دهند و در</p>	
--	--	---	--

		پایان سال باید پروژه کاملی از مجموعه تحقیقات خود ارائه دهند.	
نحوه تعاملی مطلوب	نکات کلاس داری	<p>۱. ...در این مواقع باید انتظار سوال های نامربوط از دانش آموزان را داشت.</p> <p>۲. دانش آموزان به مطالب غیر درسی توجه بیشتری نشان می دهند...</p> <p>۳. یکی از مسائلی که ایشان دلسوزانه به من گفتند این بود که «اجازه نده کسی به جای تو در کلاس تصمیم بگیره».</p> <p>۴. ...بعضی از آنها شروع می کنند به حرف های تند سیاسی زدن و سعی دارند که افزار کلاس را از دست معلم در بیاورند.</p> <p>۵. یکی از این جملات این بود که «معلم باید در عین شناور بودن ماهیگیری هم باشد». بدین معنی که معلم درعین همراهی با دانش آموزان نباید اجازه بدهد کنترل وضعیت از دستش خارج شود...</p> <p>۶. خانم سعیدیان به هیچ وجه اجازه نمی دهد که مشکلات پیش آمده در درون کلاس به بیرون برود و کسی از خارج مسئله را حل کند...</p> <p>۷. تعامل معلم و دانش آموزان، دوستانه و در عین حال اقتدارگرا است...</p> <p>۸. درهرکلاس باید ستاره دارها را شناخت... این گروه ها نیاز به نگاه ویژه دارند.</p> <p>۹. در این میان اصطلاحاً برخی از دانش آموزان می خواهند از آب گل آلود ماهی بگیرند و حرف هایی به راه می اندازند که معلم تیز باید</p>	۳

		<p>سریع آنها را جمع کند. مثلاً خانم سعیدیان می گوید «بچه ها اینا چیزایی که شما میدونید من میدونم» و یا «تکرار اطلاعات ممنوع»</p> <p>۱۰. یکی از بچه ها کمی در آن جمله گیر داشت و بقیه بچه ها دیدند که ممکن است اشتباه کند، به او کمک می کردند و طوری او را راهنمایی می کردند که از نظر من تقلب حساب نشود و با مشارکت هم بالاخره او توانست جمله را بگوید...</p> <p>۱۱. ... خانم سعیدیان می گوید که گاهی نمره برخی خیلی پایین می آید و او اصلاً در جمع به روی دانش آموز نمی آورد که علت قضیه چیست، بلکه او را صدا میزند تا در کنار میز معلم با هم صحبت کنند.</p> <p>۱۲. تست هر سه یا چهار درس یک بار و یا اگر درس ها سخت بود بعد از دو درس گرفته میشود.</p> <p>۱۳. در عین حال، او انعطاف پذیری نیز دارد و مواقعی که می بیند واقعاً شرایط مهیا نیست به طریق و بهانه ای دیگر، مثلاً با گفتن «خودم امروز تصمیم گرفتم تست رو بندازم جلسه بعد»، آن را لغو می کند.</p>	
<p>اهمیت دادن به دانش آموزان</p>	<p>نقش حمایتگر معلم</p>	<p>۱. برای خانم سعیدیان گرم گرفتن با بچه ها خیلی مهم است...</p> <p>۲. ...ایشان سعی نمی کنند اصطلاحاً توی ذوق بچه ها بزنند که سر شکسته شوند.</p>	<p>۴</p>

		<p>۳. در زمان عصبانیت هم نباید اجازه داد حرمت ها شکسته شود بلکه روش خانم سعیدی آن این است که، در آن لحظه سکوت می‌کند و بعد از چند لحظه در حد یک دقیقه به نصیحت می‌پردازد.</p> <p>۴. برای اولین بار خانم سعیدیان از او خواست تا کنفرانس بدهد و باورش نمی‌شد که بخواهد این کار را بکند...</p> <p>۵. کلماتی مانند آفرین، خیلی خوب بود از صحبتت خوشم اومد</p> <p>۶. یک روش دیگر، نمره مثبت است...</p> <p>۷. خانم سعیدیان با گفتن جملاتی چون «درسم عقب می‌رفته اگه این جلسه تشکیل نشه» و امثالهم نشان می‌دهد که برای برنامه خود ارزش قائل است و مدرسه باید این موضوع را درک کند.</p> <p>۸. «درسته مامان بابا با هم دعوا می‌کنند اما چون باید بذاری این شرایط جلوی درس خوندنت رو بگیره تو میتونی با درس خوندن در آینده موفق بشی پس بهت فرصت میدم هفته آینده با زمین درسا ازت می‌پرسم ناامیدم نکنی ها».</p>	
<p>کلاس داری در شبکه شاد</p>	<p>روش تدریس مجازی</p>	<p>۱. در وضعیت فعلی خانم سعیدیان اگر تخطی در رفتار دانش آموزی ببیند، به پیوی او می‌رود و علت را جویا می‌شود.</p> <p>۲. از دیگر مواردی که سبب می‌شود خانم سعیدیان در پی وی به دانش آموزان پیام</p>	<p>۵</p>

		<p>دهد، غیبت های کلاسی تلاش کم و در نتیجه نمره پایین است...</p> <p>۳. در این کلاس ها روند به این صورت بود که خانم سعیدی آن یک پیام «سلام صبح بخیر» در آغاز کلاس می فرستاد و بعد بات حضور و غیاب در گروه قرار داده می شد...</p> <p>۴. خانم سعیدیان در قالب پیام های جداگانه از دانش آموزان سوال می پرسیدند...</p> <p>۵. بعد از گذشت نیمی از کلاس، خانم سعیدیان فایل های صوتی درس بعد را در گروه قرار می داد و از دانش آموزان می خواست تا جلسه بعد درس را مطالعه کنند.</p> <p>۶. در میان توضیحات، خانم سعیدیان پرسش های مهم را به بچه ها می گفت تا علامت بزنند و همچنین پاسخ سوالات پایان درس را نیز جواب میداد.</p> <p>۷. ...بر کلاس های مجازی خانم سعیدیان من در این رابطه وضعی در کار میبینم به طوری که ایشان یک سوال می پرسند و علامت سوال می گذارند و بعد نام خانوادگی شخص را ادامه اش می نویسند...</p> <p>۸. حتی در سال تحصیلی گذشته که هنوز شبکه شاد راه اندازی نشده بود و کلاسها در تلگرام و واتس آپ بود، خانم سعیدیان بازهم ویدیوها را برای دانش آموزان ارسال می کرد.</p>	
--	--	--	--

		<p>۹. انجام این تکلیف تا در شرایط آموزش مجازی هم اجباری است و بخشی از نمره مستمر هر فرد به آن اختصاص می یابد.</p> <p>۱۰. در فضای مجازی از ارزشیابی تکوینی به این صورت است که چند سوال تشریحی در یک پیام نوشته شوند و در گروه ارسال می گردد.</p> <p>۱۱. خانم سعیدیان اعتقاد چندانی به بات آزمون ساز و دیگر برنامه های مشابه ندارد، پس سوالات چهار گزینه ای، جای خالی، صحیح غلط و تشریحی را در یک فایل pdf طرح کرده و در زمان امتحان در گروه قرار می دهند.</p>	
<p>تاثیر کارورزی ۱ بر من</p>	<p>دیدگاه من به کارورزی</p>	<p>۱. ...شاید در آینده نوبت من باشد که دانش و تجربیات خود را در اختیار معلم دیگری بگذارم که این مایه افتخار من است.</p> <p>۲. برای این چند ماه که من در کلاس های آنلاین خانم سعیدیان شرکت کردم، نتوانستم از درون جریانات کلاس چیز زیادی برداشت کنم...</p> <p>۳. از ابتدای این ترم من خیلی نیازی به کارورزی نمی دیدم...</p> <p>۴. ...حس میکردم که این گزارشات خیلی موثر نیستند.</p> <p>۵. برای نوشتن این گزارش باید صحبت های بیشتری با خانم سعیدیان میکردم و اینجا بود که واقعاً حس کردم ای کاش من سر کلاس واقعی ایشان بودم....</p>	<p>۶</p>

		<p>۶. اما الان که به پایان کارورزی ۱ نزدیک تر شدم و عمیق تر واقف به مسئله گشتم، متوجه شدم از چه تجربیات گرانبهایی به علت مجازی شدن و عدم امکان حضور در کلاسهای درس غافل مانده ام.</p>	
--	--	---	--

راهنما:

کد شماره سه: طوسی رنگ	کد شماره دو: صورتی رنگ	کد شماره یک: آبی رنگ
کد شماره پنج: سبز لجنی رنگ	کد شماره پنج: قرمز رنگ	کد شماره چهار: سبز رنگ

گزارش پایانی

تبیین گزارش اولین روز کارورزی

گزارش اول با عنوان اولین روز کارورزی به سه طبقه تقسیم شده است؛ به طوری که از درون این گزارش ۳ مضمون اصلی دریافت می شود که در ادامه به آن پرداخته خواهد شد.

مسئله اول در این گزارش به دیدگاه شخصی کارورز نسبت به درس کار بررسی اشاره دارد. درین این طبقه احساسات درونی کارورز نسبت به اولین روز کار خود به طور مفصل بیان شده است. در این روز طبق اعلام کاربر انگیزه و شوق خاصی نسبت به ورود به مدرسه گزارش نشده است و چنین امری عادی انگاشته شده است. درین این خصوص باید گفت که احساسات هر فرد نسبت به یک مسئله بسته به بینش و تجربه قبلی خود دارد؛ به این معنا که ذهنیتی که فرد از مسئله مورد نظر در خود ایجاد کرده است باعث می شود که نسبت به آن حب و یا بغض نشان داده و یا بی تفاوت نسبت به آن عمل نماید.

مسئله دوم در این گزارش به نحوه برخورد کادر مدرسه با مراجعه کنندگان اعم از کارورزی و اولیای دانش آموزان اختصاص می یابد. وضعیت اجتماعی و ارتباطی مدرسه بنابراین گزارش در حالی است که روابط دوستانه در مدرسه جریان دارد و طبق گزارش کارورزی کارکنان مدرسه با روی باز از وی استقبال کردند. طبق این طبقه و مضمون برداشت می شود که کارت مدرسه با پذیرفتن کارورز در درون خود احساس امنیت خاطر به وی بخشیدند.

مسئله سوم این گزارش مربوط به نقش کارورز در مدرسه و وظایف محول شده به او می باشد. عملکرد کارورز در مدرسه به این صورت بوده است که وی تجربیات مختصری از شیوه کار در مدرسه دارد و در این دوران به وی مسئولیت های مشخصی داده شده است. به عنوان مثال، او می بایست و یا به هر صورت وجود کاری با کادر اجرایی همکاری نماید.

مسئله اصلی در این گزارش می توان مربوط به وضعیت فعلی مدارس و غیر حضوری بودن آنها باشد به طوری که کارورز با آگاهی نسبت به اینکه در مدرسه دانش آموزی وجود ندارد و به دنبال آن کلاس درسی نیست که او را مشتاق کند، نگاهی خنثی به کارورزی و شروع این عملیات دارد. از نظر او کارهای اداری و دفتری مورد پسند نیستند و شکل گیری ذهنیت وی به کارورزی ناقص بوده است.

تبیین گزارش فیزیکی

از طبقه بندی گزارش روایتی از وضعیت فیزیکی مدرسه ۴ کد محوری یا به عبارتی ۴ مضمون دریافت شد که در این بخش به توضیح هر یک از آنها پرداخته می شود.

مضمون اول در رابطه با موقعیت مکانی مدرسه مهدیه می باشد، که این دبیرستان دخترانه در چهارراه ابن سینا واقع در خیابان طالقانی می باشد. این منطقه که در نزدیکی اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ همدان واقع است دارای تعداد چنده مدرسه می باشد و از نظر ارتباطی و حمل و نقل در موقعیت خوبی قرار دارد. اما نکته قابل توجه در این عنوان آن است که این مدرسه در شیفت دوم با نام مدرسه بزرگسالان فاطمیه ادامه کار میدهد و بخش اداری آن به طور کامل از مدرسه مهدیه جدا است.

مسئله دوم در این گزارش اشاره به وضعیت مساعد درون مدرسه دارند. این گزارش که در رابطه با وضعیت فیزیکی مدرسه می باشد بیان داشته است که در بسیاری از موارد مدرسه دارای مطلوبیت است. توصیفات که در این رابطه بیان شده اند، همانند اینکه کلاس ها آفتابگیر هستند، وضعیت پله های طبقه اول مناسب است، مدرسه از حیاط بزرگی برخوردار است، سرویس بهداشتی و آبخوری نسبت به جمعیت مدرسه تجهیز شده است، مدرسه دارای دوربین های مداربسته می باشد و ... حاکی از این است که در ساخت و اداره مدرسه به نکات فیزیکی که مستقیماً مربوط به سلامت دانش آموزان هستند توجه شده است.

از طرف دیگر مسئله دوم اشاره به نقاط ضعف فیزیکی مدرسه دارد. در عین حال که مدرسه تلاش کرده است که خود را با استانداردها فیزیکی منطبق سازند، اما در مواردی مشاهده شده است که نواقص مدرسه سلامت دانش آموزان را ممکن است تهدید کند. در گزارش ذکر شده است که مدرسه فاقت راه پله اضطراری می باشد، حیاط مدرسه با وجود وسعت زیاد آن تماماً آسفالت بوده و فضای سبز بسیار محدودی را شامل می شود، آسفالت حیاط ترک خوردگی زیادی دارد، آبخوری و سرویس بهداشتی از فاصله زیادی با ساختمان اصلی مدرسه قرار دارند و مهم تر از همه اینکه میزهای دانش آموزان کهنه و فرسوده شده اند و کیفیت مناسبی را ندارند. طبق مشاهداتی که از این فضا به دست آمده است کادر اجرایی مدرسه باید توجه لازم را به این مسائل داشته باشند تا مشکلی برای دانش آموزان پیش نیاید.

مضمون چهارمی که در طبقه بندی گزارش فیزیکی به دست آمد به پتانسیل های مدرسه در این زمینه پرداخته است. کارورز در ادامه مشاهدات تعاملی خود از محیط فیزیکی مدرسه پیشنهاداتی را جهت

بهبود وضعیت ارائه داده است که این پیشنهادات مبنی بر اصول و استانداردهای فیزیکی می‌باشند. نواقصی که در کد قبلی به آنها اشاره شد در این طبقه با اصلاحاتی درمان پذیر و اصلاح شدنی تلقی شده‌اند. به عنوان مثال یکی از اقداماتی که کارکنان مدرسه انجام می‌دهند این است که هر فرد خودروی خود را در گوشه‌ای از حیاط مدرسه پارک می‌کند که این آراستگی مدرسه را به کلی از بین می‌برد لذا با تصویب قانونی مبنی بر تعیین پارکینگ برای اتومبیل‌های شخصی می‌توان هم حقوق دانش‌آموزان را حفظ کرد و هم با حد آراستگی مدرسه کارکنان بتوانند ماشین‌های خود را در امنیت پارک کنند.

مسئله اصلی که می‌توان از آن به عنوان برق دقیقه کارورز در خصوص فیزیک مدرسه اشاره داشت وضعیت فضای سبز مدرسه می‌باشد. مدرسه مهدیه کمبود فضای سبز رنج می‌برند، به طوری که حتی هنگام ورود به مدرسه این مسئله به چشم می‌آید. لذا کارکنان مدرسه باید با نیازسنجی در این رابطه و رفع نواقص موجود فراهم کردن محیط هر چه مناسب‌تر برای تحصیل دانش‌آموزان کوشا باشند.

قرار گرفتن بر طبیعت تأثیرات مثبتی بر روی واقعیت‌های فیزیکی روحی و روانی انسان دارد به طوری که استرس و فشار کار روزانه را از آنها دور نموده و محیطی آرام برای او فراهم می‌نماید مناظر سبز در اطراف و داخل حیاط مدارس با کاهش استرس و راه نمودن آرامش روحی و میزان توجه و تمرکز دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. امروزه جوامع مدرن صنعتی به علت داشتن زندگی و ماشینی از طبیعت خدادادی دور مانده و استرس بیماری‌های روحی و زندگی حاکم شده است. طبق تحقیقات فضای سبز تأثیر مستقیم بر روی کاهش استرس و افزایش تمرکز جوامع بشری دارد. طراحی فضای سبز یکی از آن دسته کارهایی است که در هر فضا و مکانی جایگاه داشته و می‌تواند به عنوان یک عامل تأثیرگذار در سلامت روح و جسم انسان‌ها و به طور کلی تمام موجودات زنده، اثر بگذارد. مطالعه در خصوص اهمیت فضای سبز در مدارس در درجه اول از نظر مسائل زیست محیطی حائز اهمیت است و استفاده دانش‌آموزان در ساعات فراغت از این فضاها در درجه دوم اهمیت قرار می‌گیرد.

به طور کلی احداث فضای سبز در مدارس تأثیرهای مثبت زیادی دارد که مدیر مدرسه با همکاری اداره و تخصیص بودجه و یا کمک خواستن از خیران می‌توانند به آن دست یابند. اهم آنها عبارتند از ایجاد سایه جهت استفاده دانش‌آموزان در مواقع لزوم، حفاظ در مقابل باد و باران، پناهگاه پرندگان، جذب انرژی و گرمای هوا و سرد نمودن آن توسط تبخیر، تصفیه هوا و جذب گرد و غبار در محیط زیست، کمک به ثبات خاک و افزایش نفوذپذیری آب و هوا در آن، تأثیر مثبت در مناظر و دیدگاه‌ها، حفاظت در مقابل

سر و صدا، کنترل انعکاس نورهای مزاحم و کنترل باران و اثرات مثبت روحی و روانی بر دانش آموزان هنگام مشاهده مناظر زیبای گیاهی و فضای سبز در مدارس.

قابل ذکر است هرچه محیط پیرامون دانش آموزان زیباتر و دلنوازتر باشد و فضای سبز احداث شده دارای هماهنگی و نظم خاصی باشد در یادگیری بهتر دانش آموزان تأثیر بسزایی داشته و از لحاظ روحی رنگ سبز به آنها آرامش خاصی می دهد و می توانند مطالب درسی را بهتر درک و تجزیه و تحلیل نمایند. معرفی برخی گونه های گیاهی مناسب برای کاشت در مدارس از میان گونه های مختلف گیاهی موجود برای کاشت در مدارس باید از گونه هایی استفاده کرد که علاوه بر زیبایی دارای رشد متناسب و خوبی باشد مثل بید، کاج، ارغوان و... .

تحقیقات زیادی در خصوص رابطه میان فضای سبز و فضای آموزشی صورت گرفته است که همگی آنها حاکی از تاثیر مستقیم محیط بر روی فرایند یادگیری دانش آموزان است. سیاوش پور و همکاران بعد از بررسی های میدانی به این نتیجه رسیده اند که ارتباط با فضای سبز مدارس در سطوح مختلفی مطرح است که فراتر از دیدگاه سرانه ی و صرفاً کمی به فضای سبز مدارس بوده و مبادی کیفی را عامل بیان می دارند. ارتباط حسی با فضای سبز با ایجاد درگیری مستقیم با تمام حواس ادراکی و تجربه مدار با محیط باعث تسلط شناختی بر مکان میشود که خود از عوامل ایجاد حس خودی بودن و تعلق به مکان است (سیاوش پور و همکاران، ۱۳۹۵).

تبیین گزارش عاطفی

در سومین گزارش که روایتی از وضعیت عاطفی مدرسه است پنج طبقه اصلی در کدگذاری گنجانده شده است.

مثانه اول در این گزارش به ارتباط عاطفی درون سازمانی می پردازد. عنوانی که برای کد اول قرار داده شده است تعامل مدیر با کارکنان می باشد که این تعامل در سطح گسترده ای تمام سازمان را در بر می گیرد. نکته حائز اهمیت در این طبقه آن است که مدیر هنوز نتوانسته است وضعیت پایدار و مقبولیت بالایی را در میان کادر اجرایی و معلمان کسب نماید به همین جهت تعاملات میان کارکنان مدرسه تحت تاثیر این قضیه قرار گرفته است. در این میان مدیر تلاش خود را دارد تا بتواند هرچه زودتر این محبوبیت را کسب کند چراکه امسال اولین سال حضور ایشان در مدرسه است و تا تثبیت جایگاه ایشان زمانی نیاز است.

مسئله دوم در این طبقه بندی که به جنبه دیگری از ارتباط عاطفی درون سازمانی اشاره دارد، تعامل کارکنان مدرسه با یکدیگر است. وضعیت ارتباطی میان کارکنان مدرسه اما از کادر اجرایی، کادر خدماتی و دبیران در وضعیت مطلوبی است به طوری که در تمام سال هایی که سابقه کار در این مدرسه را داشته‌اند به خوبی در کنار یکدیگر منافع مدرسه را به پیش برده‌اند. در برخی از مدارس این ارتباط حالت خصمانه و رقابتی به خود می‌گیرد، در حالیکه در دبیرستان مهدیه به هیچ وجه رابطه ناسالم میان اعضا دیده نمی‌شود که خود این از نقاط برجسته وضعیت عاطفی مدرسه می‌باشد.

مسئله سوم در گزارش عاطفی، اشاره به ارتباطات برون سازمانی دارد که در کد سوم تعامل کارکنان با اولیای دانش آموزان مورد تاکید قرار گرفته است. کارکنان اجرایی مدرسه همواره در تلاش بوده‌اند که رابطه خود را با خانواده‌های دانش آموزان حفظ کنند و به طرق مختلف بتوانند با آنها در ارتباط باشند. این تعامل بین خانه و مدرسه مزیت‌های بسیاری برای کنترل وضعیت رفتاری و تحصیلی و عملکردی دانش آموزان دارد. همچنین این تعامل در صورتی که مثبت باشد سبب افزایش آگاهی والدین می‌شود. طبق گزارش نوشته شده در این رابطه، در سال تحصیلی جاری میزان این ارتباط کاهش یافته است اما از بین نرفته است. هنوز هم والدین برای کارهای مختلف و به دلایل گوناگون به مدرسه مراجعه می‌کنند. کادر اجرایی مدرسه حتی در این شرایط پاسخگوی مراجعه کنندگان است و خصوصاً برخی از کارکنان، طبق مشاهدات انجام شده، رفتار بسیار مودبانه‌ای با مراجعه کنندگان دارند. یکی از نمودهای بارز تعامل مثبت میان اولیا دانش آموزان و اعضای مدرسه در اطلاع رسانی غیبت دانش آموز است که در اسرع وقت مدرسه علت را از والدین دانش آموز جویا می‌شود.

یه چهارم به ارتباط عاطفی درون کلاس می‌پردازد که شامل تعامل معلم با دانش آموزان در سر کلاس درس است. با نظم راهنمای کارورز از شخصیتی مقتدر برخوردار است. کاربرد در این خصوص نتوانسته مشاهدات عینی است کلاس حضوری به دست آورد اما آنچه در کلاس‌های مجازی مشاهده شده است حاکی است رسمی کلاس است. در کلاس‌های مجازی روند کلاس و نوع مواجهه معلم با دانش آموزان در تمام جلسات طول ترم یکسان بوده است و تاکنون رفتار مقابل‌های است دانش آموزان به دست نیامده است.

کد پایانی در این گزارش مربوط به چگونگی مواجهه مدرسه با دانش آموزان در حالت کلی است. این طبقه به بیان برخی از سیاست‌های ارتباطی و تعاملی مدرسه می‌پردازد که شامل، باید‌ها و نبایدهای وضع شده در مدرسه نیز می‌شود. دبیرستان دخترانه مهدیه در عین آنکه قرمزهای خود را برای

دانش‌آموزان روشن ساخته است و به عنوان مثال مسائلی چون داشتن یونیفورم و حضور به موقع در مدرسه را برای دانش‌آموزان با اهمیت تلقی کرده است، در مواقع مورد نیاز از خلاقیت و فعالیتهای شاد بهره می‌برد. مدرسه به عنوان خانه دوم دانش‌آموزان باید محیطی باشد که آنان بتوانند با آسودگی خاطر اوقات خود را در آن سپری کنند؛ لذا در زمینه پرورشی و فرهنگی مدرسه توانسته است عملکرد خوبی را از خود ارائه دهد و برای تقویت روحیه شادی دانش‌آموزان و نیز پرورش روح آن‌ها فعالیت‌ها مختلفی را از جمله برگزاری مسابقات، جشنواره‌ها و جشن‌ها در برنامه خود دارد.

مسئله اصلی در بیان وضعیت عاطفی مدرسه نقش معلمان در مشاوره با دانش‌آموزان و والدین آنها است. راهنمایی و مشاوره با والدین به ویژه در شرایطی که فرزندان آنها دچار مشکلات رفتاری یا روانی می‌شوند یک راه حل اساسی برای کمک به رفع نیازهای عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان است. راههای مختلفی وجود دارد که والدین می‌توانند از طریق آنها به فرزندان خود کمک کنند. از نظر کارورز، مدرسه می‌بایست به این مهم توجه بیشتری کند و ارتباط خود با والدین را از محدوده‌ی اطلاع‌رسانی موارد انضباطی گسترده‌تر کند؛ به این معنا که در زمینه مشاوره و راهنمایی باید قوی‌تر عمل کند تا بتواند از مشکلات احتمالی پیشگیری نماید.

اگر معلمان با وضعیت جسمانی، روانی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان آگاه باشند آنگاه میتوانند نحوه اداره کلاس و تدریس را مدیریت کنند. معلمان برای کمک به دانش‌آموزان جهت رشد اجتماعی و عاطفی آنها بهترین موقعیت را دارند (مک لاگلین، ۱۹۹۹). بنابراین معلم باید تمام تلاش خود را در این زمینه انجام دهد. معلمان به منظور بهینه‌سازی کمک‌هایی که می‌توانند برای دانش‌آموزان و والدین شان فراهم کنند نیازمند گسترش دانش و مهارت‌های خود در حوزه مشاوره و مشورت هستند (گری هوربی، ۲۰۰۴). اما حمید اصغری پور در این زمینه معتقد است که معلمان مشکلات زیادی دارند و حتی خود نیز به درستی آموزش ندیده‌اند (اصغری پور، ۱۳۸۷).

معلمان باید با والدین دانش‌آموزان برخوردی محترمانه، مناسب و توأم با صداقت داشته باشند و هر گاه لازم شد از طریق راهنمایی و مشاوره، آگاهی‌های لازم را به آنها ارائه دهند. معلمان برای ایفای این نقش اولاً باید از فنون و مهارت‌های خاص مشاوره با والدین بهره‌مند باشند. ثانیاً باید با فرهنگ و طبقه اجتماعی خانواده دانش‌آموزان آشنا شوند و ثالثاً باید وظایف هر یک از اعضای خانواده را بشناسند. علاوه بر همه این موارد در رابطه با دانش‌آموزان مشکل‌دار از قبیل آنهایی که محرومیت‌هایی دارند یا

دچار ناهنجاری های هستند و همچنین دانش آموزان معلول اطلاعات کافی در مورد نحوه کار با والدین این نوع دانش آموزان داشته باشند (اصغری پور و همکاران، ۱۳۸۷).

تبیین گزارش ساختاری

در یک تقسیم بندی کلی گزارش ساختاری ۵ کد محوری را در بر می گیرد که هر یک از مضامین آن اشاره ای به وضعیت ساختاری مدرسه مهديه دارند. در ادامه به تحلیل هر یک از آنها پرداخت می شود. مسئله اول در این طبقه بندی ساختار کلی مدرسه را شامل می شود که دربردارنده چارت سازمانی مدرسه و حقوق و وظایف هر یک از اعضا در مدرسه است. مدرسه مهديه که با جمعیت دانش آموزی ۵۷۱ نفری جزو مدارس پر جمعیت محسوب می شود، نظام اداری و ساختاری خاصی را می طلبد تا بتوانند نظم و اهداف مدرسه را محقق سازد.

گردش کار در سطح مدرسه با توجه به شرح وظایف هر کدام از کارکنان صورت می گیرد و همانطور که قبل تر گفته شد، مدرسه همچون سیستمی است که اعضا در کنار یکدیگر در جهت رسیدن به هدف هستند. پس عوامل اجرایی، خدماتی و آموزشی مدرسه هر کدام در هر بخشی برای رشد و تعالی دانش آموزان و متناسب با اهداف مشخص در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مشغول به فعالیت هستند. هدف های تعلیم و تربیت که در تاریخ ۲۳/۹/۶۲ در جلسه شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب رسید شامل اهداف معنوی و تربیتی، علمی و فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. به گفته دکتر محمدرضا بهرنگی در کتاب «مدیریت آموزشی و آموزشگاهی»، مدرسه یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی کشور با هدف کشف و پرورش استعداد های دانش آموزان و هدایت و رشد آنها در ساحت های ششگانه با اهداف معین و مصوب می کوشد. لذا اعضای مدرسه هر کدام در جایگاه خود با نظارت مدیر فعالیت های خود را به پیش می برند.

مسئله دوم در این گزارش نحوه برخورد اعضای مدرسه با یکدیگر عنوان ندارد که مضمونی که می توان از آن برداشت کرد وضعیت خوب ارتباطی داخل مدرسه است. تحلیل این وضع باید گفت که روابط از ابتدا بر مبنای احترام، صداقت و صمیمیت شکل می گیرد و لذا کادر مدرسه سعی در تخریب شخصیت دانش آموزان ندارند. در عین حال هیچ گاه به دانش آموزان خاطی و شلوغ کار اجازه جولان دادن در محیط مدرسه داده نمی شود.

مسئله سوم و مضمون بعدی برداشت شده از این گزارش حاکی است وضعیت خوب ارتباطی با خارج از مدرسه است. کارورز در مشاهدات خود مطالبی را راجع به نحوه برخورد اعضای مدرسه با اولیای دانش آموزان به نگارش درآورده است. تلاش کادر مدرسه در تمام اوقات بر این است که بتوانند رابطه خود را با خانواده دانش آموزان حفظ کنند تا از این طریق بتوانند نقش تربیتی خود را بهتر ایفا نمایند. محققان در بررسی خود در انگلستان به این نتیجه رسیده‌اند که بین ۱۰ تا ۲۰ درصد نوجوانان نیاز به کمک‌های اساسی برای غلبه بر مشکلات شخصی خود دارند (یانگ میندز، ۲۰۰۰). از این رو تقویت این ارتباط جهت حفظ سلامت روانی دانش آموزان ضروری است.

مسئله چهارم در گزارش عاطفی با مضمون وضعیت خوب ارتباطی با خارج از مدرسه نحوه ارتباط مدرسه با اداره آموزش و پرورش تخصیص داده شده است. این تعامل بیشتر بر پایه ارتباط غیر حضوری از طریق اتوماسیون، نام زدن و تماس تلفنی می‌باشد. مدرسه سعی دارد که روابط فعال خود را با اداره حفظ نماید، از این رو گاهاً حضوری پیگیر کارها می‌شوند.

مسئله نهایی در این بخش نحوه ارتباطات مجازی می‌باشد. با غیرحضوری شدن اکثر فعالیت‌های آموزشی بر اثر کرونا طبیعتاً مدرسه مه‌دیه نیز که در بخش آموزش کشور قرار دارد بسیاری از فعالیت‌های خود را به صورت مجازی و درموردی آنلاین دنبال می‌کند. بر اساس گفته‌های کارورز می‌توان نتیجه گرفت که عملکرد مدرسه در این بخش رضایت بخش بوده است به طوری که توانسته‌اند شبکه شاد را به خوبی مدیریت کرده و تمام جلسات کلاسی معلمان طبق برنامه درسی، به طور کامل هر روزه برگزار می‌شود. در این مورد می‌بایست اشاره کرد که برای مدرسه پتانسیل‌های بیشتری موجود است و کادر مدرسه می‌توانند با تقویت عملکرد خود در فضای مجازی، بازده کار را در این دوران بالاتر ببرند.

با توجه به شیوع ویروس کرونا و تعطیلی مراکز آموزشی در سال ۲۰۲۰ میلادی و رواج یافتن آموزش‌های مجازی، نیاز به ایجاد نگاهی نو و کاربردی به فرایند آموزش است. نگاهی که فراتر از آموزش‌های سنتی معلمان باشد و شرایط محیطی را به گونه‌ای رهبری کند تا امر آموزش را بدون نیاز به حضور فیزیکی افراد تداوم بخشد. بنابراین در این مطالعه هدف درک و اهمیت آموزش‌های مجازی در پی همه‌گیری ویروس کرونا است (شفیعی سروستانی، ۱۳۹۹).

علیزاده واجاری در مقاله‌ای با عنوان "قابلیت‌های بستر مجازی برای تربیت معلم و توسعه حرفه‌ای معلمان" به مقایسه آموزش الکترونیک با آموزش سنتی پرداخته و در نهایت بیان داشته است که آموزش الکترونیک نه تنها در ارتقاء بیشتر خودآموز کمک‌شایانی می‌کند همچنین با کنترل زمان و جلوگیری

از اتلاف وقت ناشی از ترافییک های کالن شهر و ... در اقتصاد و محیط زیست نیز تاثیر گذار است. چرا که خرج اضافی ناشی از هزینه های رفت و آمد، آلودگی محیطی ناشی از دود خودروها و آلودگی صوتی می کاهد. در کنار همهی این مسائل، آموزش به شیوه ی مجازی باعث کاهش مهاجرت علم آموزان به کالن شهرها برای افزایش و ارتقاء دانش خود می شود ۷

معلمان به عنوان مدیران محیط یادگیری فناوری محور در رویارویی با کاربرد فناوری در آموزش نیازهای حرفه ای فراوانی دارند. آنها باید طیف وسیعی از مهارتهای فنی و آموزشی را در کاربرد به روز محتوای آموزشی و ایجاد الگوهای جدید در خود ایجاد کنند. این مهارتها میتواند از طریق ایجاد ارتباط الکترونیکی با همکاران در دیگر مدارس صورت پذیرد. فناوری اطلاعات و ارتباطات هم به عنوان هدف رشد حرفه ای معلم از یک سو و هم ابزاری برای رسیدن به آن تبدیل شده است. بدون سرمایه گذاری کافی در توسعه رشد حرفه ای معلمان و ارتقای فعالیتهای حرفه ای آنها، اثربخشی فناوری در مدارس هرگز ایجاد نخواهد شد. بنابراین با توجه به تحولات وسیع و فراگیر در جوامع، افراد برای پاسخ گویی به نیازهای پیچیده جامعه مدرن نیازمند آموزش و پرورش مدرن هستند که این امر به جز ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش و تغییر در محیطهای یادگیری ممکن نخواهد بود (ارنجبر، ۱۳۹۷)

از این رو مسئله اساسی مربوط به سازمان مدرسه در آموزش دقیق معلمان و دانش آموزان و استفاده هرچه بیشتر از این فضا برای افزایش بهره وری آموزشی است.

تبیین گزارش آموزشی

گزارش آموزشی دارای ۶ کد محوری می باشند که هر یک از این کدها اشاره به مضمونی مشخص دارد. در ادامه به تحلیل و توصیف هر یک از این مضامین پرداخت می شود.

مسئله اول در گزارش آموزشی عملکرد نسبتاً نامطلوب تحصیلی دانش آموزان مدرسه را شامل می شود که با عنوان وضعیت تحصیلی دانش آموزان کد گذاری شده است. طبق داده های به دست آمده وضعیت درسی دانش آموزان در سطح متوسط و رو به پایین قرار دارد که از این نظر مدرسه نیازمند بازبینی در فرآیند کلی یاددهی-یادگیری است. این مدرسه که سه رشته نظری انسانی، تجربی و ریاضی را در خود دارند به دلیل وجود مدارس خاص بر سطح شهر از دانش آموزان ممتاز کمتری برخوردار است.

مسئله دوم در این بخش با عنوان روش تدریس معلم در دوران پیش از کرونا به طور مفصل فرایند یاددهی یادگیری را مورد مشاهده و تجزیه قرار داده است. از نظر کارورز کلاس های حضوری معلم راهنما

به جهت استفاده از روشهای فعال تدریس مطلوبیت های لازم را دارا می باشد و در بلندمدت موجب ارتقای تفکر انتقادی دانش آموزان می گردد. در این کلاس ها که از روش هایی همچون بحث در کلاس، کار گروهی و پرسش و پاسخ استفاده می شود نسبت به دیگر کلاس های تاریخ که صرفاً بر مبنای روش سخنرانی است، می تواند انگیزه دانش آموزان را به درس تاریخ بیشتر کند.

روشها و فنون تدریس به دو دسته کلی تقسیم می شوند: (۱) روش های سنتی که در گذشته های دور به کار رفته اند. (۲) روش های مبتنی بر یافته های روان شناسی هنر و علم آموزش که به طور عمده از قرن بیستم به بعد تکوین یافته اند به روش های جدید شهرت دارند (امان الله صفوی، ۱۳۸۲).

اگر دانش آموزان درس ها را صرفاً در سطح دانش و بگیرند، آنگاه یادگیری دوام نمی یابد. پس بهتر است کاری کرد که دانش آموزان در سطوح بالاتر شناختی مطالب را فرا بگیرند و درسی چون تاریخ صرفاً جنبه حفظی بودن به خود نگیرد. خود این مجال بحث در کلاس مزیت های بسیاری دارد که من به دو مورد آن اشاره می کنم: (۱) یادگیری در سطح فهم و در صورت امکان بالاتر از آن تا ارزیابی و مقایسه می تواند رخ دهد؛ چرا که خود دانش آموزان هستند که نظرشان را نسبت به علت، روند و پیامدهای رویدادهای تاریخی بیان می کنند و قوه تفکر آنها تقویت می شود. (۲) دانش آموزان در کلاس منفعل نیستند بلکه در کنار معلم در پیشبرد مباحث نقش دارند و این باعث می شود دانش آموزان احساس کنند نظرشان برای معلم مهم است و دیگران دارند به او گوش می دهند. اگر دانش آموزان در کلاس فرصت داشته باشند نظرات خود را آزادانه بازگو کنند، آنگاه قدرت سخنوری و اعتماد به نفس آنها نیز افزایش می یابد. صفوی معتقد است که روش بحث در کلاس به رشد تفکر در دانش آموزان توسعه، اشتغال ورزید دانش آموزان به فعالیت های یادگیری و ارتقای مهارت های مهم ارتباطی و اندیشیدن منجر می شود (امان الله صفوی، ۱۳۸۲).

مسئله سوم در این کد گذاری با مضمون نحوه تعاملی مطلوب میان افراد کلاس حاوی نکاتی در رابطه با کلاس داری است. طبق مشاهدات به دست آمده همواره کلاس موافق نظر معلم پیش نمی رود لذا معلم در برخورد خود باید توانمندی هایی را داشته باشد تا بتواند به خوبی کلاس را مدیریت کند. از جمله مهمترین نکات در این بخش با توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان است که در این رابطه، معلم باید خلاقیت و آگاهی نسبت به توانایی هر یک از دانش آموزان داشته باشد تا بتواند عدالت آموزشی را رعایت کند.

چهارمین مضمون اهمیت دادن به دانش آموزان است که به بررسی نقش حمایتگر معلم می پردازد. معلم راهنما در عین اقتدار خود تاکید زیادی به اهمیت دادن به وضعیت روانی دانش آموزان دارد و معتقد است که مدرسه محلی برای آرامش بچه ها می باشد. معلم در عین آنکه وظیفه دارد آموزش دانش آموزان را دنبال کند، نقش حامی و هدایت گر نیز دارد. از این رو دامنه فعالیت های او گسترش پیدا می کند و می توانند تنها با سخنان خود دانش آموزی را امیدوار و یا ناامید کند. در این حوزه است که حتی رفتار معلم به طور غیر مستقیم بر روی شخصیت دانش آموزان تاثیر می گذارد؛ لذا توجه به تمام شئون انسانی برای یک معلم حائز اهمیت است. جملاتی که معلم راهنما برای امیدبخشی و هدایت دانش آموزان استفاده می نماید در عین آنکه احساسی هستند انگیزه و تفکر دانش آموزان را برمی انگیزد تا بتوانند به تصمیم گیری درستی دست یابند.

مسئله پنجم در گزارش آموزشی با در نظر گرفتن روش تدریس در فضای مجازی، کلاس داری در شبکه شاد را مضمون اصلی خود قرار داده است. بر همگان آشکار است که روش تدریس در فضای مجازی کاملاً متفاوت است از وضعیت حضوری است لذا لازم است که معلم خود را با شرایط جدید سازگار سازد و در جهت تدریس هر چه بهتر در این فضا توانمندی های خود را افزایش دهد. کلاسها در شبکه شاد غالباً حالت نوشتاری و گاهی به صورت صوتی است. ساعت کلاسی و برنامه درسی به همان صورت قبل است است اما معلم باید از قبل تر فایل های درسی را تولید کند و در وقت کلاس آنها را بارگذاری نماید.

ششمین این مسئله در این گزارش مربوط به تاثیرات کارورزی ۱ بر کارورز است. از ابتدا کار تا انتهای آن تفاوتی در دیدگاه کارورز به وجود آمد به طوری که در ابتدا ضرورت چندانی به این واحد درسی احساس نمی شد اما هم اکنون وی فکر می کند که حتی در این شرایط هم درگیر بودن با محیط کلاس لازم می باشد. برای نوشتن این گزارش ها که بیشتر بر اساس مشاهده و مصاحبه روایت پنجره شد تاثیر صحبت های معلم راهنما بر دیدگاه کارورز فراوان بود.

مسئله اصلی که در این گزارش به نظر کارورز آمد نحوه رفتار در فضای مجازی است. در این محیط سبک کنش و واکنش ها متفاوت است. افراد باید با آگاهی از سواد رسانه ای بتوانند به نحو مطلوب رفتار کنند. با آگاهی بخش افراد نسبت به سواد رسانه ای می تواند در برابر بسیاری از چالش های این فضا مقابله کرد.

نتیجه گیری

در پایان به جمع بندی از مجموع ۵ گزارش کارورزی و تحلیل و تبیین های پایانی پرداخته می شود. در واقع کارورزی یک فرصت برای کسب تجربه در محیط واقعی کار است. در طول کار مشاهدات بر مبنای تأمل و نگاه عمیق باعث شد که مسئله هایی در هر یک از حوزه های مشخص شده یافت شود. در گزارش اولین روز کارورزی چند مضمون اصلی یافت شد که از میان آنها یک مسئله به عنوان دغدغه اصلی کارورز تعیین گشت. مساله اصلی در این گزارش مربوط به غیر حضوری بودن مدرسه و عدم حضور دانش آموزان در کلاس های درس فیزیکی است. در گزارش فیزیکی نیست است کاربرد به مشاهده دقیق مدرسه پرداخت و با طبقه بندی مضامین دریافت شده از وضعیت فیزیکی مهمترین مسئله در این حوزه را کمبود فضای سبز اعلام کرده است.

بخش سوم این گزارش که مربوط به وضعیت عاطفی مدرسه است روابط اعضای مدرسه با یکدیگر و خارج از آن و نیز مسائلی در این حوزه مورد تحلیل قرار گرفته است. مسئله اصلی در این رابطه نقش معلمان در راهنمایی دانش آموزان و والدین آنها معرفی شده است. معلمان می توانند نقش خود را در این حوزه پررنگ تر کنند.

در گزارش روایتی از سازمان و ساختار مدرسه پنج مضمون نگاشته شده است که مسئله اصلی در این حوزه مربوط به نحوه عملکرد سازمان در فضای مجازی می باشد. مدرسه باگت تلاش کند که ساختارهای آموزشی در فضای مجازی را برای افزایش بازده، بهبود ببخشد.

در گزارش آموزشی که مفصل ترین روایت از کارورزی ۱ است کد محوری مورد نگارش قرار گرفته شد. این گزارش که به تحلیل وضعیت آموزشی و فرایند یاددهی یادگیری در کلاس های حضوری و مجازی پرداخته است، مهمترین مسئله را آگاهی از سواد رسانه ای و تلاش در جهت بهبود ارتباطات در این فضا مشخص کرده است.

- ارنجبر، زهرا و امیری زاده، سارا (۱۳۹۷)، رویکردی بر لزوم استفاده از آموزش الکترونیک در آموزش و پرورش، مجله نخبگان علوم و مهندسی، جلد ۳، شماره ۵
- اصغری پور، حمید (۱۳۸۷)، مشاوره با دانش آموزان در مدارس، انتشارات ورای دانش
- شفیعی سروسستانی، مریم و صفری سهل آبادی، مریم، ۱۳۹۹، بررسی نقش آموزش مجازی معلمان در پی شیوع ویروس کرونا، اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب
- صفوی، امان الله (۱۳۸۲)، روشها، فنون و الگوهای تدریس، انتشارات سمت
- علیزاده واجاری، عارفه. قابلیت های بستر مجازی برای تربیت معلم و توسعه ی حرفه ای معلمان. همایش ملی تربیت معلم، دانشگاه فرهنگیان. ۱۴۹۵
- کریمی، مهدی. بررسی چالشها و چشم اندازهای کاربرست فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند یاددهی و یادگیری. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان. ۱۴۹۱
- لطف آبادی، حسین (۱۳۸۴)، روانشناسی تربیتی، انتشارات سمت
- سیاوش پور، بهرام و شادلو، مجتبی (۱۳۹۵)، نقش فضای سبز محیط های آموزشی کودکان در تقویت حس تعلق به مکان، فصل نامه علوم محیطی، دوره چهاردهم

کارگاه آموزشی استادان و اعضای کارورزی کشور (دوره نهم آموزش اعضای ارزیابی پایانی کارورزی ۹۱)

فرم شماره ۵: اظهار نظر دانشجوی کارورزی

روایتی کوتاه از کارورزی ۱- اختیاری (بر نام) مریم یگدونی

اگر بخواهم درباره کارورزی ۱، روایتی کوتاه بنویسم خواهم گفت:
این کارورزی تنها شامل مشاهده تأملات و گزارش نویسی بود

در آغاز تصور می کردم دانش و تجربه ای به من می دهد

آن حتمی که در مواجهه با محیط باید گاهی متفکرانه داشت

اکنون توان و مهارت آن را دارم که بتوانم از مشاهدات خود نتیجه گیری منطقی کنم

مهمترین دغدغه های من به عنوان فردی که می خواهد معلم شود، این است که بتوانم آنچه را که درست است
به دانش آموزان یاد بدهم.

اکنون احساس می کنم مهارت مشاهده تأملات کسب کرده ام

اگر بخواهم به دوستانم توصیه کنم، خواهم گفت در این درس صبر زیادی باید داشتند یا نه؟

در آینده قصد دارم سعی کنم که تجربیاتم که حاتم سعیدیان به من یاد دادند را با بکار ببرم.

